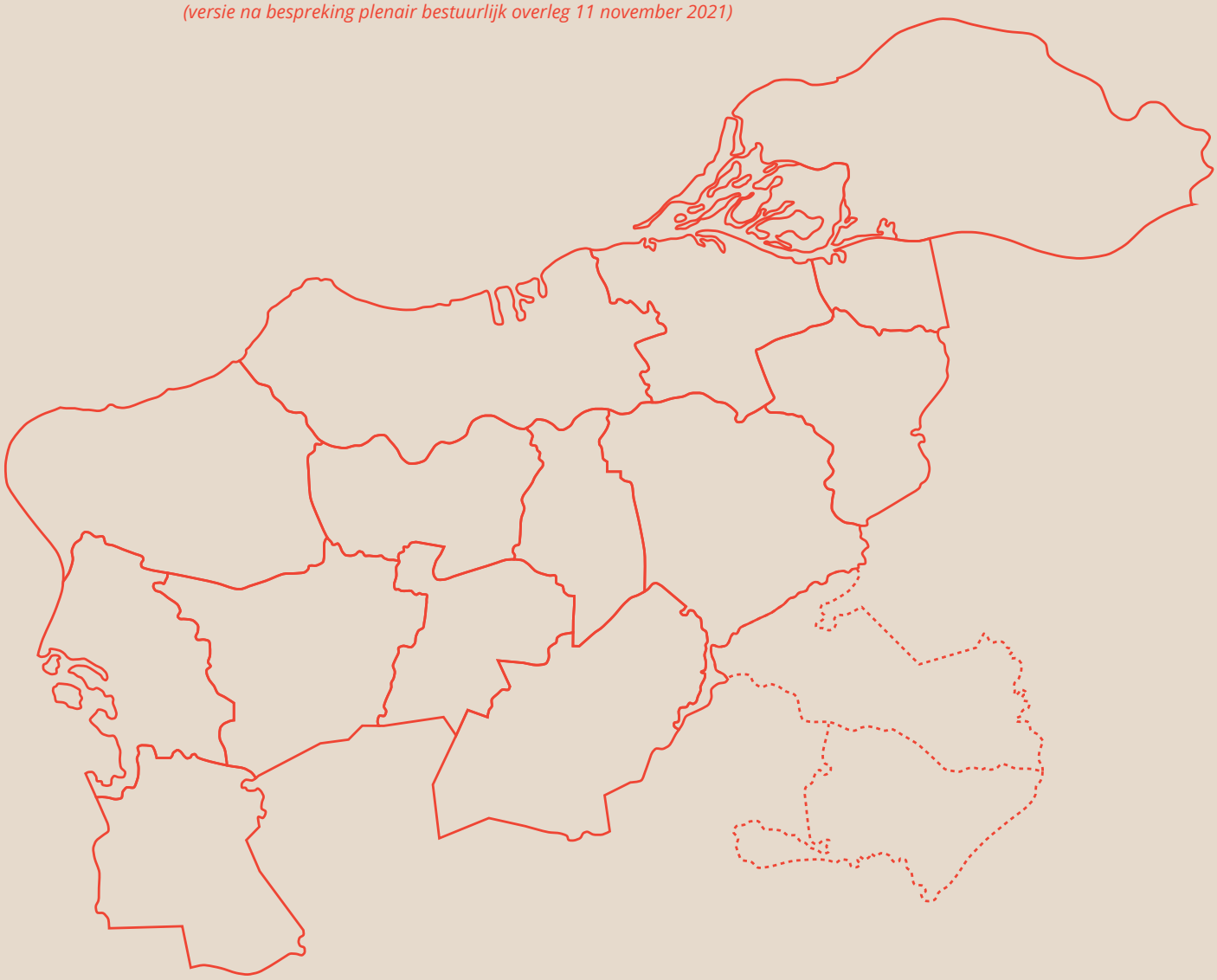
2022
2025

WEST-BRABANT
REGIONAAL BELEIDSKADER

Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt crisiszorg

Vast te stellen in de gemeenten van West-Brabant
(versie na bespreking plenair bestuurlijk overleg 11 november 2021)

VOORWOORD

De onderlinge samenwerking van de West-Brabantse gemeenten[1] bij de aanpak van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en het Meldpunt Crisiszorg is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling die de gemeenten hebben ingesteld (Staatscourant 27 augustus 2020). In de Gemeenschappelijke Regeling is afgesproken dat we als gemeenten het regionaal beleid op het terrein van GIA (ofwel Huiselijk geweld en kindermishandeling) en het Meldpunt Crisiszorg afstemmen en gezamenlijk vaststellen. Het beleid vormt de basis voor de financiering van en opdrachten aan de regionale uitvoeringsorganisaties, zoals de stichting Veilig Thuis West-Brabant, de stichting Safegroup en de netwerkorganisatie van het meldpunt.

Voor u ligt het regionaal beleid voor de aanpak van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties en het beleid met betrekking tot het Meldpunt Crisiszorg. Dit beleidskader is vastgesteld door de West-Brabantse gemeenten voor de jaren 2022 tot en met 2025 en bestaat uit twee delen.

In deel I vindt u het regionale kader voor de aanpak van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en in deel II onze visie en uitgangspunten die we als gemeenten hanteren voor het Meldpunt Crisiszorg (MCZ).

Dit kader vormt de komende jaren de grondslag van onze inspanningen om de cirkel van geweld te doorbreken en crisiszorg optimaal te organiseren. Wij danken alle betrokken gemeenten en partners die zich dag in dag uit inspannen om het verschil te maken voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld. Wij kijken ernaar uit om deze samenwerking in de komende jaren voort te zetten, in de wetenschap dat we hiermee nooit klaar zullen zijn.

Miranda de Vries
Voorzitter Stuurgroep GIA en MCZ
Burgemeester Etten-Leur

Dit zijn de gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert. De gemeenten Alphen -Chaam en Baarle-Nassau maken per 1 januari 2023 geen deel meer uit van dit samenwerkingsverband.

2022
2025

INHOUDSOPGAVE

DEEL I
BELEID AANPAK GEWELD IN AFHANKELIJKHEIDSRELATIES

Samenvatting 4
1. Inleiding en leeswijzer 6
2. Waarom is een beleidskader nodig 7
3. Doelen 8
4. Uitgangspunten 10
5. Regionale verantwoordelijkheid 12
6. Lokale verantwoordelijkheid 14
7. Financiën 15
8. Monitoring 16

DEEL II
MELDPUNT CRISISZORG

Samenvatting 18
1. Inleiding en leeswijzer 19
2. Het Meldpunt crisiszorg, een netwerkorganisatie 19
3. Ontwikkeling naar Meldpunt voor acute en niet-acute zorgmeldingen 20
4. Gemeentelijke verantwoordelijkheid 21
5. Financiën 22
6. Monitoring 23

BIJLAGEN

Bijlage 1 Basis voor opdrachtverstrekking Veilig Thuis, Safegroup e.a 24
Bijlage 2 Naar een Regionaal bestuurlijk samenwerkingsnetwerk 27
Bijlage 3 Samenvatting bereikte resultaten regionaalprogramma GHNT 32

DEEL I BELEID AANPAK GEWELD IN AFHANKELIJKHEIDSRELATIES

SAMENVATTING

Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) ofwel huiselijk geweld en kindermishandeling is nog steeds het grootste geweldsprobleem in onze samenleving. Bij Veilig Thuis West-Brabant komen jaarlijks rond de 6.000 meldingen binnen. In 65% van de gezinnen (landelijk gemeten) die worden gemeld bij Veilig Thuis is er sprake van zowel huiselijk geweld als kindermishandeling.

Gemeenten in West-Brabant werken samen aan de aanpak GIA. De afgelopen jaren is uitvoering gegeven aan het Regionaal Programma Geweld Hoort Nergens Thuis. Met dit beleidskader bouwen we voort op dit programma. We stellen ons ook de komende jaren tot doel geweld in afhankelijkheidsrelaties eerder en beter in beeld te krijgen en gesignaleerd geweld te stoppen en duurzaam op te lossen. Huiselijk Geweld kent diverse vormen die vragen om een andere aanpak. Daarom richten we ons ook op enkele specifieke groepen, die we beter willen bedienen. Zo geven we de komende jaren extra aandacht aan de aanpak van ouderenmishandeling, de aanpak van seksueel geweld en complexe scheidingen.

We willen doen 'wat werkt'. Landelijk onderzoek, uitgevoerd door het Verwey-Jonker instituut biedt ons hiertoe de handvatten. Werken aan duurzame veiligheid is een kwestie van lange adem, zoals de onderzoekers ook aangeven. We weten dat werken vanuit de 'Visie gefaseerd samen- werken aan veiligheid[2]' helpt om geweld in gezinnen blijvend te stoppen en dat de inzet van ervarings-deskundigheid helpt.
We willen doen 'wat nodig is'. We weten inmiddels dat veelal langdurige betrokkenheid nodig is bij gezinnen. Vaak zijn meerdere professionals betrokken bij gezinnen, dat maakt dat samenwerken met gezinsleden en betrokken professionals essentieel is om problematiek het hoofd te bieden met duidelijkheid over regievoering. Samenwerken gaat echter niet vanzelf; hiervoor zijn gedragsregels en samenwerkingsafspraken nodig. Verwachtingen over en weer en dilemma's waar profes-sionals mee geconfronteerd worden zullen steeds open op tafel moeten komen. Achter huiselijk geweld en kindermishandeling gaan in de regel meerdere problemen schuil (schulden, armoede, verslaving en/of psychische problemen, licht verstandelijke beperking). Om samen-werking op managementniveau en op de werkvloer mogelijk te maken is integrale sturing vanuit verschillende domeinen nodig. Hiertoe benutten we de bestuurlijke netwerken waarmee we net gestart zijn.

2 Bron Civil

2022
2025

In dit beleidskader laten we zien waar we regionaal verantwoordelijkheid voor nemen en waar iedere individuele gemeente lokaal verantwoordelijkheid voor neemt.

- Regionaal richten we ons op: het onderhouden van samenwerkingsafspraken met netwerkpartners, het versterken van de bestuurlijke netwerken en op 'goed opdrachtgeverschap' voor de gesubsidieerde instellingen zoals de stichting Veilig Thuis en de stichting Safegroup. Hierbij borgen we de projecten en activiteiten die de afgelopen jaren ontwikkeld zijn, onder andere vanuit het programma Geweld Hoort Nergens Thuis. Het betreft hier: de Inzet van ervaringsdeskundigen (de Cirkel is Rond), de multidisciplinaire aanpak (MDA++)[3] bij structureel geweld (het Interventieteam), het Centrum Seksueel Geweld en het ontwikkelde eerstelijns Hulpaanbod na seksueel misbruik.
  Gezamenlijk volgen we de landelijke ontwikkelingen en sluiten we met onze inzet, waar nodig en mogelijk, hierop aan. Hierbij is het – in concept – opgestelde Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming een belangrijke ontwikkeling.

- Lokaal is het aan de gemeenten zelf om uitvoering te geven aan de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Met de vaststelling van dit kader geven we als gemeenten aan dat we met ons lokale beleid en aanpak aansluiten op dit regionale kader en meewerken aan de doelen en ambities die hierin zijn opgenomen. We zien als gemeenten het belang van: blijvend aandacht vragen bij burgers en netwerk-partners voor de aanpak van GIA, het blijvend stimuleren van het gebruik van de meldcode, het werken volgens het kwaliteitskader 'werken aan veiligheid binnen lokale teams' en het structureel zorgen voor deskundigheidsbevordering.

Financieel houden we ons aan de afspraken die we binnen onze Gemeenschappelijke Regeling (GR) hebben vast-gelegd. We maken deze beleidsperiode geen meerjarige afspraak. Dit doen we omdat we nu nog geen goede inschatting kunnen maken van het benodigde budget voor de jaren 2023 tot en met 2025. De gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau treden per 1 januari 2023 uit de GR. De financiële consequenties brengen we in beeld en we nemen daar separaat een besluit over. We houden ons uiteraard wel aan de regels van 'behoorlijk bestuur' waar het de structurele financiering betreft van gesubsidieerde activiteiten.
Uitdagingen waar we in financieel opzicht voor staan betreffen: de instandhouding en het op peil houden van de structurele activiteiten bij Veilig Thuis en Safegroup (inclusief een vernieuwde inrichting van de vrouwen-opvang) en de structurele borging van (door)ontwikkelde activiteiten zoals de inzet van ervaringsdeskundigheid, het interventieteam en het eerstelijns aanbod voor slachtoffers van seksueel misbruik. Het gaat om de basis op orde brengen en houden. We zien dat de druk op de keten en de lokale gemeentelijke teams onverminderd groot is en dat alle partijen, waaronder ook wij als gemeenten, moeite hebben voldoende personele inzet vrij te maken voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en hen ook voldoende te stutten en te steunen.

We monitoren aan de hand van kerncijfers, uit tussen-rapportages en jaarverslagen van de gesubsidieerde organisaties; we houden periodieke accountgesprekken. We doen mee aan de 3e cohortstudie van het Verwey-Jonker instituut en we maken gebruik van de landelijk verzamelde gegevens, waar ook per regio cijfers zichtbaar zijn. Zo kunnen we bij de aanpak van huiselijk geweld inspelen op trends die we signaleren en waar nodig meer aandacht geven aan bijvoorbeeld een specifieke doelgroep en/of geweldsprofiel; of we constateren dat meer inzet nodig is op preventie of juist op nazorg.

3 Multi Disciplinaire Aanpak +Specialistisch en +Intersectoraal gericht op complexe en structurele vormen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

1. INLEIDING EN LEESWIJZER

In dit deel I wordt het regionale beleid verwoord wat voor de jaren 2022 tot en met 2025 kader stellend is voor de regionale aanpak van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties. In de Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant, gepubliceerd in de Staatscourant van 27 augustus 2020, hebben gemeenten de onderlinge samenwerking geregeld. Daarin is terug te vinden hoe besluiten worden genomen en hoe er bestuurlijk en ambtelijk wordt samengewerkt. Daar wordt in dit beleidskader verder niet op ingegaan.

In dit eerste deel zoomen we in op de aanpak van GIA. Achtereenvolgens wordt ingegaan op het waarom van een aanpak GIA, de doelen die we nastreven, de uitgangspunten die we hanteren, onze regionale verantwoordelijkheid, de lokale verantwoordelijkheid, de financiën en tenslotte monitoring.

2022
2025

2. WAAROM

In Nederland is de meest risicovolle plek om geweld mee te maken thuis of in andere afhankelijkheids-/ vertrouwelijkheidsrelaties. In 2020 kwamen er 6.130 meldingen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling binnen bij Veilig Thuis West-Brabant en 2.947 adviesvragen. De afgelopen drie jaar schommelt het aantal meldingen bij Veilig Thuis rond de 6.000 en het aantal adviesvragen rond de 3.000, meer cijfers zijn te vinden op de website van Veilig Thuis West-Brabant. https://www.veiligthuiswb.nl/

Huiselijk geweld is geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Dat kunnen zijn: partners, ex-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden.
De term 'huiselijk geweld' verwijst naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Er is meestal sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is afhankelijk van de dader. Het kan bij huiselijk geweld gaan om lichamelijk, seksueel en psychisch geweld. Vormen van huiselijk geweld zijn: kindermishandeling, ouderenmishandeling, eer gerelateerd geweld (zoals eerwraak, vrouwelijke genitale verminking of huwelijksdwang), partnergeweld en ex-partnergeweld.

Met de regioaanpak willen we geweld, of risico's hierop, eerder in beeld krijgen, zodat we geweld in een zo vroeg mogelijk stadium kunnen stoppen en blijvend oplossen. Aansluitend op de regio aanpak is het belangrijk dat gemeenten lokaal ook aandacht hebben voor geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het (zoveel mogelijk) voorkomen van geweld, is een belangrijke taak voor de individuele gemeenten en lokale professionals.

Tot op heden zijn we in Nederland er onvoldoende in geslaagd om een fundamenteel verschil te maken in het terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Onze regio is niet uniek.

Enkele landelijke cijfers over huiselijk geweld en kindermishandeling:

- 127.000 kinderen in Nederland zijn jaarlijks slachtoffer van mishandeling, ofwel in elke schoolklas een kind dat slachtoffer is van kindermishandeling.
- 5,5% van alle Nederlandse volwassenen is de afgelopen 5 jaar minstens eenmaal slachtoffer geweest van fysiek, psychisch of seksueel geweld in huis, dat zijn ruim 750.000 personen. 20% hiervan is herhaald geweld. Dit treft ongeveer 150.000 volwassenen.
- In 65% van de gezinnen die worden gemeld bij Veilig Thuis is er sprake van zowel huiselijk geweld als kindermishandeling.
- 1 op de 20 ouderen (65+) krijgt ooit te maken met mishandeling door familie / mantelzorgers, professionele zorgverleners of vrijwilligers.
- 11% van alle Nederlandse vrouwen meldt seksueel geweld te hebben meegemaakt van een (ex)partner: dat zijn bijna 660.000 vrouwen.

De impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling en het dashboard impactmonitor inzicht in aard en omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling, https://longreads.cbs.nl/impactmonitorhgkm-2020/ https://dashboards.cbs.nl/v2/dashboardimpactmonitor_hgkm/

Dit alles betekent niet dat er niets gebeurt. Het Verwey-Jonker onderzoek ('Kwestie van lange adem', van november 2020) waarin gezinnen anderhalf jaar gevolgd zijn nadat er melding is gedaan bij Veilig Thuis, laat zien dat in 30% van de meldingen het geweld is gestopt na anderhalf jaar. Dat is een mooi resultaat, maar het is nog niet genoeg. Want ook blijkt dat er bij ruim 50% van de meldingen na anderhalf jaar nog steeds sprake is van (minder) geweld. De resultaten uit het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut laten ons tevens zien op welke aspecten aanscherping van beleid en uitvoering nodig is.

3. DOELEN

Onze ambitie blijft nog steeds (net als de afgelopen jaren) het voorkomen, stoppen en blijvend oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Iedereen in West-Brabant verdient het om zich thuis veilig te voelen. Alleen dan zijn kinderen en volwassenen in staat zich te ontwikkelen, om mee te doen in de samenleving en om eigen keuzes te maken, nu en in de toekomst. Hiervoor is passende ondersteuning, hulp of behandeling, bescherming en toezicht nodig. Dichtbij, zo vroeg mogelijk en zo lang als nodig is.

Om dit te bereiken werken we verder aan de doelen die we ons gesteld hebben bij de start van het regionale programma Geweld Hoort Nergens Thuis wat we vanaf het jaar 2019 uitvoeren. Een samenvatting van de uitgevoerde activiteiten binnen het regionale programma tot nu toe is te vinden in bijlage 3.
Het gaat om dezelfde doelen / actielijnen die het landelijk programma Geweld Hoort Nergens Thuis had geformuleerd en waar goede resultaten mee geboekt zijn:

- Eerder en beter in beeld
- Stoppen en duurzaam oplossen
- Specifieke groepen beter bedienen

Voor het jaar 2022 stelt VWS nog eenmalig middelen beschikbaar om de programma activiteiten te borgen en de functie van regionaal programmaleider voor de aanpak van HGKM in 2022 voor te zetten.

Met dit beleidskader zorgen we ervoor dat ook de jaren erna verder gewerkt wordt aan de gestelde doelen.

3.1 Eerder en beter in beeld

We richten ons hierbij op de volgende activiteiten:

3.1.1 Versterken van de kennis en vaardigheden van lokale teams

De kennis over GIA / huiselijk geweld en kindermishandeling binnen de lokale teams vraagt nog aandacht, als ook het werken volgens de stappen van de Meldcode. Vooral stap 3 van de Meldcode 'zorgen bespreekbaar maken' is een belangrijke stap in de vroegsignalering.
De aard en de omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling en de kennis van wat werkt, zoals dat uit het onderzoek van Verwey Jonker naar voren komt (november 2020 gepubliceerd) vraagt om brede verspreiding, https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/kwestie-van-lange-adem/. Het kwaliteitskader 'werken aan veiligheid voor lokale teams' is hierbij richtinggevend.

3.1.2 Goede samenwerking realiseren tussen lokale teams en de regionaal werkende organisaties,

Afspraken en samenwerking van lokale teams met Veilig Thuis zijn eind 2021 opnieuw vastgesteld; deze worden de komende jaren bewaakt en doorlopende geëvalueerd. Hiertoe is een klankbordgroep geformeerd die een vinger aan de pols houdt, reacties en vragen van betrokkenen beantwoordt, dilemma's signaleert en bespreekt en knelpunten oplost.
Afspraken met lokale teams en Safegroup zullen ter hand worden genomen, in het traject dat Safegroup zal doorlopen gericht op verbeterde hulpverlening en verbouwing van de opvanglocatie (zie paragraaf 3.2.1). Hier gaat het om samenwerking en afstemming van de hulp van het ambulante team van Safegroup en de lokale teams en ook om de nazorg voor de vrouwen en hun eventuele kinderen na uitstroom uit de opvang.
Op regionale schaal zijn ook enkele netwerkorganisaties actief zoals het Interventieteam, de Cirkel is Rond, het Centrum Seksueel geweld en het eerstelijns aanbod na seksueel misbruik. Ook voor deze voorzieningen is het nodig samenwerkingsafspraken te hebben. De betrokken organisaties maken die onderling en wij zullen als subsidieverlener in onze accountgesprekken met partijen hierop toezien.

3.1.3 Goede toepassing van de meldcode door gemeentelijke organisaties, onderwijs, kinderopvang en overige maatschappelijke partners

Maatschappelijke partners, bijvoorbeeld uit het onderwijs en kinderopvang, spelen een ontzettend belangrijke rol bij het tijdig signaleren en bespreekbaar maken van zorgen / signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit blijkt in de praktijk ontzettend lastig. In het bestuurlijk netwerk 'eerder en beter in beeld' staat dit hoog op de agenda.

3.2 Het geweld stoppen en duurzaam oplossen

Bij dit doel richten we ons op:

3.2.1 het versterken van de vrouwenopvang

De Vrouwenopvang was tot 1 april 2020 ondergebracht als werkeenheid bij Juzt. Per 1 april 2020 is deze als zelfstandige stichting Safegroup verder gegaan. Gewerkt wordt aan vernieuwing van de hulpverlening. Hiervoor behoeft ook de opvangvoorziening zelf flinke aanpassingen. De eerste voorbereidingen worden hiervoor getroffen. Komende jaren staan in het teken van deze ontwikkeling. Het keurmerk 'Veiligheid in de Vrouwenopvang' is hierbij richtinggevend. Stichting Safegroup is aspirant keurmerkhouder. Zie voor meer informatie https://keurmerkvrouwenopvang.nl/

3.2.2 Realiseren van een goedwerkend Veilig Thuis West-Brabant

Veilig Thuis organisaties zijn relatief jonge organisaties In ons land. Afgelopen jaren stonden in het teken van werk- en kwaliteitsontwikkeling, waarbij ook nog de aangescherpte meldcode met een monitorfunctie voor Veilig Thuis tot veel meerwerk heeft geleid. Het werken bij Veilig Thuis is zwaar; werkers worden geconfronteerd met ernstige zaken van huiselijk geweld en kindermishandeling die grote impact hebben op werkers. De krapte op de arbeidsmarkt heeft ertoe geleid dat er veel personeel verloop is geweest, wat maakte dat veel tijd nodig is geweest om nieuwe, relatief jonge, werkers in te werken. Het kost nog steeds moeite om het personeelsbestand op niveau te houden. Komende jaren richten we ons op het stabiliseren en consolideren van Veilig Thuis. Ook voor Veilig Thuis is goede samenwerking met netwerkpartners (denk hierbij ook aan politie, onderwijs, Raad voor de Kinderbescherming en jeugdbescherming) en lokale teams van gemeenten van groot belang. Veilig Thuis moet zaken tijdig, onder de juiste veiligheidsvoorwaarden, door kunnen zetten, zodat zij zich op haar kerntaken kan richten.

3.2.3 Realiseren van goedwerkende samenwerkingsverbanden gericht op stoppen en duurzaam oplossen

In onze regio worden een aantal activiteiten in samenwerkingsverband uitgevoerd. Deze samenwerkingsverbanden willen we goed gepositioneerd hebben en de werkers binnen het samenwerkingsverband willen we de ruimte geven om hun werk daarbinnen te kunnen doen. Het gaat hierbij om: het Centrum Seksueel Geweld, Het Interventieteam (bij ernstig en structureel geweld), de Cirkel is rond (inzet ervaringsdeskundigen) en eerstelijns aanbod bij seksueel misbruik. Ook hier geldt dat we als subsidieverlener deze samenwerkingsverbanden monitoren en hier blijvend aandacht voor vragen bij de partners die daar deel van uitmaken.

3.3 Specifieke groepen beter bedienen

We richten ons op drie specifieke groepen:

3.3.1 Aanpak Ouderenmishandeling

Tijdens het programma Geweld Hoort nergens Thuis is ingezet op de aanpak van ouderenmishandeling. De ervaring leert dat ook hier geldt dat het een kwestie is van ‘lange adem’. Daarom blijven we de komende jaren inzetten op het versterken van de aanpak voor deze specifieke groep. Bij de aanpak van ouderenmishandeling zijn ‘financiële uitbuiting’ en ‘ontspoorde mantelzorg’, belangrijke thema’s, waar we ons op zullen richten.

3.3.2 Aanpak Seksueel geweld

Met de komst van het Centrum Seksueel geweld werd duidelijk dat we in onze regio onvoldoende zicht hebben op de mogelijkheden van hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld, als ook van de hulp aan plegers. Uit een eerder uitgevoerde verkenning kwam naar voren dat het in onze regio sowieso ontbrak aan eerstelijns hulpaanbod voor slachtoffers van seksueel misbruik. Met projectsubsidie wordt momenteel dit eerstelijns aanbod in onze regio ontsloten. Blauwe Maan uit Tilburg voert dit samen met de maatschappelijk werk organisaties in West-Brabant uit. Hoe dit voor de komende jaren geborgd wordt is nog onderwerp van overleg en afstemming met partijen.
In onze regio is al sinds 2013/2014 een regionaal samenwerkingsverband actief wat zich richt op de aanpak van seksueel misbruik. We willen een impuls geven aan dit samenwerkingsverband en daarmee de effectiviteit van de aanpak vergroten. Veilig Thuis en tevens trekker van het samenwerkingsverband, voert een projectplan uit waarmee een impuls gegeven wordt aan onze regionale aanpak. Het project loopt door tot eind 2022 en richt zich op het structureel versterken van het samenwerkingsverband.

3.3.3 Aanpak Complexe scheidingen

Veilig Thuis ontvangt veel meldingen waarbij sprake is van een complexe scheiding en waar de veiligheid in het geding is. Bij scheidingen hebben we naast hulpverleners vanuit verschillende disciplines vooral ook te maken met advocaten, mediators en de Raad voor de Kinderbescherming en we zien dat een gerichte aanpak gewenst is. Dit heeft ertoe geleid dat we in het kader van het programma Geweld hoort nergens thuis het project (preventieve) aanpak van complexe scheidingen zijn gestart. Eind 2021 zijn de opbrengsten van dit project vastgesteld. Er is brede erkenning voor de complexiteit van een substantieel aantal scheidingen. We constateren dat het belangrijk is om preciezer te formuleren waar de onveiligheid uit bestaat (wie gebruikt wanneer wel geweld?). In de eerste plaats voor betrokkenen zelf maar ook onderkenning van de worsteling van lokale professionals bij de hulp aan kinderen of ouders (de aard van het geweld heeft consequenties voor de in te zetten hulp; is het raadzaam om ouders samen te spreken of afzonderlijk?).
Een groot deel van de geboden hulp en ondersteuning valt onder de Jeugdwet terwijl het voor een belangrijk deel om volwassenenzorg - lees ouders – gaat. Deze problematiek verdient dringend aandacht vanuit een breder perspectief met focus houden op veiligheid. Naast investeren in een netwerkaanpak is een kwaliteitsimpuls noodzakelijk in deskundigheidsbevordering, signaleren en samen-

hangende aanpak. We faciliteren komende jaren het tijdens het project opgezette regionale netwerk complexe scheidingen (met deelname van gemeenten, Veilig Thuis, jeugdprofessionals, maatschappelijk werkers, professionals zorgaanbieders, advocaten en de Raad voor de Kinderbescherming) dat werkt vanuit de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid. Dit creëert gemeenschappelijke taal en kaders over domeinen heen. We zien hierbij ook verbinding met het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

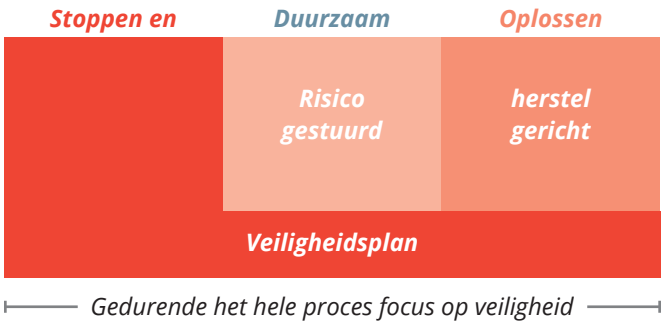
4. UITGANGSPUNTEN

We willen - Doen wat werkt - om het geweld in gezinnen te stoppen en richten ons op wat daarvoor nodig is. Het onderzoek van het Verwey-Jonker instituut 'Kwestie van lange adem' biedt ons de handvatten. Bij - wat werkt - bij de hulp aan gezinnen benoemen we de volgende vier uitgangspunten:

4.1 Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid

Veiligheid en bescherming tegen geweld is een universeel mensenrecht voor kinderen en volwassenen, met recht op bescherming van de lichamelijke integriteit, met recht op bescherming tegen onterende bestraffing, en met recht op de volle ontwikkeling van de persoonlijkheid.

Als het in een gezin of binnen een relatie niet veilig is dan kunnen de gezinsleden zich niet ontwikkelen en zal ondersteuning of behandeling niet het beoogde resultaat hebben, mogelijk zelfs helemaal geen resultaat. Dit betekent dat veiligheid altijd eerst geborgd moet worden. Vaak zijn meerdere hulpverleners betrokken bij een gezin en/of zijn er al vaker zorgen gemeld. De betrokken professionals zullen er samen met de betrokkenen en hun directe omgeving voor moeten zorgen dat het eerst veilig is en dat het vervolgens veilig blijft. De visie gefaseerde ketenzorg (https://vng.nl/sites/default/files/2021-01/20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf) biedt hiertoe handvatten. Samen met het gezin en de directe omgeving wordt een concreet veiligheidsplan gemaakt en dit wordt ook gedurende een langere periode gevolgd.

De Signs of Safety[4] benadering die al eerder in de regio is geïntroduceerd en het oplossingsgericht werken, passen goed binnen deze visie gefaseerde ketenzorg.
Van belang is dat professionals voor ogen houden dat risico gestuurde zorg en herstelgerichte zorg alleen vruchtbaar zijn als de onveilige situatie onder controle is gebracht.

4.2 Huishoudens worden zo lang als nodig ondersteund (kwestie van lange adem)

De studie van Verwey-Jonker laat zien dat partnergeweld en kindermishandeling geen geïsoleerde, eenmalige gebeurtenissen zijn, maar eerder een slepend proces dat lang voortduurt. Dit onderstreept dat geweld in gezinnen taai is om te stoppen en dat het niet vanzelf verdwijnt. Voor het daadwerkelijk doorbreken van de cirkel van geweld is het noodzakelijk dat we deze gezinnen langdurig meerjarig begeleiden. In de meeste gezinnen is sprake van ernstig terugkerend geweld. Veel plegers vervallen weer in herhaling en het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis is bij deze gezinnen erg hoog. Er is een te grote groep van gezinnen die te snel uit beeld verdwijnen van de professionals. Te snel wordt aangenomen dat het huiselijk geweld niet meer speelt. We moeten dus langere tijd investeren in het versterken van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

4.3 Ervaringsdeskundigheid benutten

In 2018 zijn we in West-Brabant gestart met de inzet van ervaringsdeskundigen, onder de naam 'De Cirkel is Rond'. De GGD West-Brabant heeft het project jaarlijks geëvalueerd, zodoende hebben we de ontwikkeling van deze inzet op de voet kunnen volgen. Tevens is vanuit het landelijke programma onderzoek gedaan aan de hand van ons project naar de positionering van ervaringsdeskundigen in het werkveld. En is een eerste aanzet gedaan om zicht te krijgen op het maatschappelijk rendement. De ervaringen met de inzet van ervaringsdeskundigheid in onze regio zijn zeer positief. Bureau E:M+MA. heeft ons project in opdracht van het landelijke kernteam onder de loep heeft genomen. Op basis van de opgedane inzichten en bevindingen meent E:MA+MA. dat de maatschappelijke meerwaarde van de inzet van ervaringsdeskundigen opweegt tegen de kosten en dat de doelen van de inzet van ervaringsdeskundigheid worden bereikt. Ervaringsdeskundigen (zowel voormalig slachtoffers als plegers) laten samenwerken met professionals in casuïstiek bevordert de hulpverlening en versterkt kwetsbare cliënten door herstel van veiligheid en versterken weerbaarheid; dit méér dan als er alleen professionals zijn betrokken in casuïstiek. In die zin wordt geconcludeerd dat het project De Cirkel is Rond maatschappelijke meerwaarde kent als het gaat om de aanpak van huiselijk geweld. De eerste signalen duiden daar in ieder geval wel op. Hoewel het gaat om kleine aantallen, is zichtbaar dat door de inzet van een ervaringsdeskundige in de meeste gevallen de veiligheid is toegenomen (GGD, 2020). Empirische onderbouwing met langdurig en vergelijkend onderzoek wordt aanbevolen.

4.4 Samenwerken op basis van gedragsregels en samenwerkingsafspraken

Samenwerken wordt in de regel gezien als vanzelfsprekend en er wordt in de dagelijkse praktijk niet zo vaak diepgaand over gesproken. Dat is jammer want samenwerken gaat niet vanzelf en het is in ieder geval meer dan onderling het werk verdelen. Er zijn veel studies en artikelen verschenen over samenwerken, wat daar voor nodig is en waarin handvatten te vinden zijn voor effectief samenwerken. Samenwerking start met de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid als vertrekpunt. Hierbij is het van belang om voorwaarden te scheppen om tot effectieve samenwerking te komen. Hier benoemen we twee zaken die in ieder geval voorwaardenscheppend zijn voor effectieve samenwerking:

- Medewerkers (professionals) spreken dezelfde taal (over onveiligheid) en hanteren dezelfde gedragsregels,
- Organisaties maken sluitende afspraken over de samenwerking en houden die actueel.

4.4.1 We spreken dezelfde taal en hanteren dezelfde gedragsregels

Alleen het implementeren van de visie gefaseerde ketenzorg en de werkwijze Signs of Safety is niet genoeg voor effectieve samenwerking. Het zijn hulpmiddelen. Samenwerken vraagt om een houding van 'elkaar willen helpen'. En het is belangrijk dat professionals dezelfde taal spreken, elkaar ook aanspreken en open zijn over de dilemma's waar ze voor staan. In West-Brabant is medio 2018 het de-escalatiemodel geïntroduceerd in de gemeenten. Hierin worden definities van casusregie en procesregie gedefinieerd en toegelicht. Het is tevens een hulpmiddel om na te gaan (in samenwerking) wie aan de lat staat om de juiste hulp te bieden en wanneer hulp opgeschaald (of 'bijgeschaald') of afgeschaald kan worden. Ook helpt het bij het opschalen naar leidinggevende, directeur of bestuurder, als de samenwerking stagneert. Een voorbeeld van een regiekaart voor het op- en

4 Signs of Safety is een oplossingsgerichte benadering gericht op het creëren van veiligheid voor kinderen in situaties waar sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling. In alle fasen van het traject wordt samengewerkt met het gezin en de directbetrokkenen

afschalen is te vinden in bijlage 4. Ook de regiekaart is een hulpmiddel. Het gaat vooral om hoe we met elkaar omgaan.
Een positieve houding en gedrag is essentieel bij samenwerken; 'normaal hoort dit niet bij mijn functie, maar ik ga kijken wat ik wél kan doen!'.

Gedragsregels bij samenwerken - uit de handreiking de-escaleren West-Brabant

- Iemand die hulp behoeft is altijd welkom; als ik niet de juiste persoon ben, zorg ik voor een warme overdracht; ik laat niet los voordat een ander overneemt.
- Er zijn niet meer professionals betrokken dan nodig en het is voor mij altijd duidelijk wie casusregie heeft.
- Ik zeg wat ik doe en doe wat ik zeg tegen cliënten en samenwerkingspartners.
- Ik kijk alvast verder hoe ik de ander kan helpen om zijn/haar werk te vergemakkelijken.
- We vragen tijdig advies en denken actief mee bij advies & consultatie.
- We spreken elkaar aan op onze afspraken en staan open voor feedback.

Van leidinggevenden en bestuurders vraagt het hanteren van deze gedragsregels daarnaast nog iets extra's.
Zij zullen hun medewerkers moeten uitdagen en hen de ruimte geven zich zo op te stellen en te handelen. Tevens is het van belang dat ze monitoren of een warme (persoonlijke) overdracht in voorkomende gevallen lukt. Lukt dat niet of onvoldoende, dan wordt opgeschaald naar leidinggevenden, altijd en overal; ook daartoe moeten medewerkers uitgedaagd worden.

4.4.2 We maken sluitende afspraken en houden die actueel
Voor medewerkers in de frontlinie is het belangrijk dat ze weten wat ieders opdracht, taak, rol en bevoegdheid is en wat ze van elkaar mogen verwachten. Hiervoor zijn afspraken nodig op organisatieniveau. Vervolgens is het van belang de afspraken actueel te houden en bij te stellen als daar aanleiding voor is. Als gemeenten zullen we toezien of afspraken gemaakt worden en waar nodig zullen we partners aanspreken op het actueel houden en concreet maken van afspraken.

5. REGIONALE VERANTWOORDELIJKHEID

Als gemeenten zetten we komende beleidsperiode gezamenlijk in op de volgende opgaven:

5.1 Maken en onderhouden van samenwerkingsafspraken

De belangrijkste afspraken in dit regionale verband die nodig zijn betreffen die tussen:

a. De gemeenten in West-Brabant onderling zoals deze zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling;
b. Veilig Thuis en gemeenten / lokale (wijk)teams, zoals vastgelegd in de samenwerkingsafspraken;
c. Bestuurders van gemeenten en ketenpartners over de inrichting van de bestuurlijke netwerken;
d. Ketenpartners over de inzet van hulp in het kader van de MDA++ waaronder het huisverbod;
e. Ketenpartners over de inzet van werkers in trans-organisatorische teams en samenwerkingsverbanden en hoe deze gepositioneerd zijn in het werkveld (zoals bijvoorbeeld het Interventieteam);
f. Ketenpartners over de routing bij zaken waar ook sprake is van straf en vervolging, zoals bij het Centrum Seksueel Geweld, het actieoverleg van Veilig Thuis en justitiepartners en de routing bij strafbare kindermishandeling (kindermishandeling is altijd strafbaar, maar er is vaak geen of onvoldoende bewijslast om tot vervolging over te gaan; als die er wel is spreken justitiepartners van strafbare kindermishandeling).

Behalve sluitende afspraken maken bij de verschillende aanpakken moeten we ons als regio ook verhouden met de landelijke overheid. De Veilig Thuis organisaties streven landelijk naar een éénduidige werkwijze voor wat betreft de wettelijke taken, waar de inspectie toezicht op houdt. En voor de Vrouwenopvang zijn landelijke afspraken gemaakt omdat de opvang landelijk een sluitend netwerk moet vormen. In de regel zal de centrumgemeente Breda de landelijke ontwikkelingen volgen en actuele onderwerpen agenderen bij gemeenten en in bestuurlijke netwerken. De samenwerking het landelijk programma Geweld Hoort Nergens Thuis loopt in 2022 nog door.

Tenslotte is een aandachtspunt de samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars. Dit thema is tot op heden in onze regio geen apart bespreekpunt geweest in het overleg dat gemeente(n) met zorgverzekeraars hebben. De knelpunten die geconstateerd worden zijn dermate specifiek dat deze nog geen prioriteit hebben gekregen in het overleg. Vanuit onze regio is hier in het bijzonder aandacht voor gevraagd bij het nationaal programma Geweld

hoort nergens thuis. Dit vraagstuk speelt in alle regio's en bij meerdere thema's in het sociaal domein.

5.2 Inrichten/verstevigen bestuurlijke netwerken, per doel ingericht

20 november 2020 is met een groot aantal ketenpartners afgesproken dat we een bestuurlijk netwerk inrichten. Doel van de bestuurlijke samenwerkingsnetwerken is het verbeteren van de (integrale) aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Sturen op kennis over 'dat-wat-werkt' en op ruimte, vertrouwen en rugdekking geven aan professionals, knelpunten waar nodig oplossen in het algemeen en in het bijzonder op het thema van het betreffende netwerk. Bestuurlijke netwerken zijn de basis voor de samenwerking in onze regio en vormen de verbinding tussen werkvloer en bestuurders.

We zijn gestart met de inrichting van drie bestuurlijke netwerken, ieder rond een thema van huiselijk geweld. De bestuurders worden bijgestaan door ervaringsdeskundigen. De bestuurders van organisaties die vooral bij het betreffende thema betrokken zijn komen bij elkaar. De stuurgroep GIA van gemeenten houdt het overall overzicht op de netwerken en zorgt voor communicatie naar alle organisaties en gemeenten.

Gekozen is om te starten met de inrichting van drie netwerken voor de volgende thema's:

- Geweld eerder en beter in beeld en bespreekbaar maken,
- Geweld stoppen en duurzaam oplossen,
- Specifieke groep – Ouderenmishandeling.

Vanuit het samenwerkingsverband seksueel geweld, waarin managers en werkers bijeen komen, wordt gewerkt aan de vorming van een vierde bestuurlijk netwerk:

- Specifieke groep - Slachtoffers seksueel geweld.

Rol en taken van de netwerken en hoe deze ondersteund worden is uitgewerkt in een aparte notitie en als bijlage 2 bij dit beleidskader gevoegd.

We werken binnen deze netwerken programmatisch en stellen daartoe gezamenlijk tweejaarlijks een uitvoeringsagenda op (max, een A-4) waarin per bestuurlijk netwerk prioriteiten worden gesteld en daarop aansluitend acties worden geformuleerd.
De gemeenten reserveren een deel van het regionale budget om dit bestuurlijke netwerk te ondersteunen en om incidentele activiteiten te bekostigen. Het gaat hier om acties van incidentele aard al naar gelang er behoefte aan is, bijvoorbeeld een onderzoek, een themabijeenkomst en waar nodig deskundigheidsbevordering (een training of een workshop).

5.3 Goed opdrachtgeverschap

Om de doelen uit dit beleidskader te bereiken is het nodig dat we de basis op orde hebben en houden van de regionaal gefinancierde activiteiten. Dat betekent dat we onze opdrachten aan uitvoerende organisaties als Veilig Thuis en Safegroup helder omschrijven en dat we volgen hoe activiteiten uitgevoerd worden. Dit doen we door halfjaarrapportages en jaarverslagen te beoordelen en voortgangsgesprekken te hebben met de partners, waarbij we inzoomen op onderdelen van de uitvoering als daar aanleiding voor is.
We hebben de basis voor de opdrachtverstrekking aan de gesubsidieerde instellingen in Bijlage 1 opgenomen. Het gaan om de opdrachten voor:

- stichting Veilig Thuis
- stichting Safegroup (vrouwenopvang)
- de Inzet van ervaringsdeskundigen: Cirkel is Rond
- het Interventieteam (i.k.v. Multidisciplinaire aanpak specialistisch en intersectoraal (MDA++)
- het Centrum seksueel geweld
- het Eerstelijns aanbod hulp na seksueel misbruik (nu nog project).

5.4 Bewaken en volgen landelijke ontwikkelingen

Tot 1 januari 2023 werken we nauw samen met het landelijke programmateam GHNT. Regulier volgt de centrumgemeente de landelijke ontwikkelingen en neemt deel aan het landelijk overleg dat de VNG organiseert. Belangen van onze regio worden daar behartigd en onze visie en uitgangspunten zijn daarbij leidend.

Een belangrijke ontwikkeling om komende beleidsperiode goed te volgen is het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming dat op 30 maart 2021 naar de Tweede Kamer is gestuurd, https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/30/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming
Het scenario is opgesteld door een kwartiermaker, in samenwerking met de betrokken partijen en in opdracht van de ministeries van VWS en JenV en de VNG. Het toekomstscenario biedt perspectief hoe de jeugdbeschermingsketen er in de toekomst slimmer en effectiever uit

kan zien waarbij het belang van kind én het gezin centraal staat. De kind- en gezinsbescherming zijn daarbij onderdeel van een brede en gezinsgerichte aanpak. De consultatieperiode is afgesloten en de reacties moeten nog verwerkt worden. Het is aan het nieuwe kabinet en de Tweede kamer om vervolgens een besluit te nemen. Kortom ook dit traject zal er één zijn van lange adem. Maar gezien het geschetste scenario is het van belang om deze ontwikkeling nauw te volgen en waar mogelijk al op in te spelen. In het najaar van 2021 worden de contouren van dit nieuwe programma uitgewerkt en wordt gewerkt aan de verbinding van de prioritaire thema's uit het programma Geweld Hoort Nergens Thuis met dit programma. Zo behouden we wat is bereikt en bouwen we met elkaar verder op vier jaar regionale en landelijke aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

6. LOKALE VERANTWOORDELIJKHEID

Hoewel er op het gebied van GIA veel regionaal wordt georganiseerd, is er ook lokaal een stevige aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling nodig. Zonder een goede lokale ondersteuning, lopen de regionale (vangnet-) voorzieningen als snel over of vast. Het zijn communicerende vaten die niet zonder elkaar kunnen. Gemeenten zijn individueel verantwoordelijk, maar hoeven niet altijd het wiel zelf uit te vinden. Daar waar mogelijk trekken we regionaal samen op, bijvoorbeeld bij verschillende vormen van deskundigheidsbevordering. We zien overall dat de druk op de keten en de lokale gemeentelijke teams onverminderd groot is. Dit maakt dat het voor professionals een uitdaging is om voldoende aandacht te hebben voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling wat, om effectief te zijn, integraal onderdeel van het werk hoort te zijn. De krapte op de arbeidsmarkt, toename van complexiteit van problematiek van gezinnen en huishoudens maken dit niet eenvoudiger. Dit geldt zowel voor onze netwerkpartners als voor onze lokaal werkende professionals.

6.1 Blijvend aandacht vragen voor de problematiek

Gemeenten stimuleren het gebruik van de meldcode binnen de gemeentelijke organisatie, bij onderwijs en bij lokale partners. Dat kan door aandacht te hebben voor het gebruik van de meldcode in uitvoeringsplannen van gesubsidieerde instellingen of bij inkoop van diensten. Ook bij accountgesprekken met organisaties of bij lokale overlegtafels kan het thema geagendeerd worden.

In de B&W scan van het programma Geweld hoort Nergens Thuis worden de nodige suggesties gedaan waar colleges aandacht aan kunnen geven vanuit hun opdracht gevende en toezichthoudende verantwoordelijkheden, GHNT B&W Scan HG&KM

6.2 Kwaliteitskader werken aan veiligheid binnen lokale teams (10 standaarden)

In 2021 hebben alle gemeenten de zelfscan uitgevoerd die hoort bij het Kwaliteitskader werken aan veiligheid lokale teams dat is ontwikkeld door de VNG, ondersteund door het programma GHNT, Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale teams | VNG . Dit kader is richtinggevend voor de lokale uitvoering op het gebied van GIA. De zelfscan levert per gemeente een beeld op van de toerusting van de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de lokale teams bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook biedt de zelfscan inzicht voor gemeenten welke kwaliteitsvereisten zij moeten en kunnen stellen aan de lokale (wijk)teams om de cirkel van

7. FINANCIËN

geweld in gezinnen en huishoudens te doorbreken.
Het kwaliteitskader kent 10 kwaliteitsstandaarden. Alle gemeenten hebben op basis van de uitkomsten van de zelfscan een lokaal verbeterplan opgesteld. Ook is op basis van de gezamenlijke verbeterpunten t.a.v. drie kwaliteitsstandaarden, een regionaal verbeterplan opgesteld. Dit regionaal verbeterplan leidt tot deskundigheidsbevordering voor zowel beleidsmedewerkers als professionals van lokale teams en Veilig Thuis waarvan de uitvoering in '21 is gestart en doorloopt in 2022. De zelfscan zal in het voorjaar van 2023 worden herhaald zodat een vinger aan de pols wordt gehouden om te blijven leren en verbeteren. We weten dat deskundigheidsbevordering structureel nodig is.

6.3 Aansluiten op / meewerken aan doelen en ambities regionaal programma GHNT

In de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GIA hebben de gemeenten afspraken gemaakt over onderling overleg en welke onderwerpen daar aan de orde komen, waaronder de gemeentelijke bijdragen en wanneer besluiten naar de individuele colleges worden gebracht.
Mede op grond van deze GR is het wenselijk dat regiogemeenten actief deelnemen aan regionale samenwerking GIA. Dit kan door bestuurlijke deelname aan een Stuurgroep en/of ambtelijke deelname aan de regionale werkgroep GIA. Ook zijn er verschillende thema-regiobijeenkomsten, waaronder de bestuurlijke netwerken, waarbij actieve deelname van gemeenten (bestuurlijk en ambtelijk) en haar lokale partners noodzakelijk is. Een ambtelijk opdrachtgever en een contactambtenaar GIA die intern coördineert, adviseert en de integraliteit bewaakt zijn dan ook onontbeerlijk. Ook hier geldt dat het voor ons als gemeenten een uitdaging is om voldoende beleidscapaciteit vrij te maken voor de aanpak en dat directie en leidinggevenden dit ook structureel borgen.

Volgens de Gemeenschappelijke Regeling bestaat het regionaal uitvoeringsbudget voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties uit de middelen uit de decentralisatie-uitkering 'vrouwenopvang en huiselijk geweld' (DUVO5), aangevuld met bijdragen van de gemeenten. De gemeentelijke bijdrage wordt bepaald door op het totaal benodigde budget voor regionale uitvoeringsplannen GIA de beschikbare rijksmiddelen in mindering te brengen en het resterende bedrag bij de deelnemende gemeenten in rekening te brengen op basis van de inwoneraantallen (CBS, peildatum 1 januari van het jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor het budget beschikbaar wordt gesteld).
Het Regionaal Uitvoeringsbudget GIA wordt door de centrumgemeente Breda beschikbaar gesteld aan uitvoeringsorganisaties die een bijdrage leveren aan de regionale aanpak, waaronder in ieder geval de subsidies voor Veilig Thuis en de Safegroup/vrouwenopvang. Subsidieverstrekking geschiedt op basis van de vigerende subsidieregelgeving van de centrumgemeente.

De DUVO is bedoeld voor het aanpakken van alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties, waarbinnen gemeenten beleid- & bestedingsvrijheid hebben. De financiële bijdrage via de DUVO is niet per se kostendekkend, zo stelt het rijk. Voor het jaar 2022 hebben we als gemeenten op basis van een bestedingsplan afspraken gemaakt over de gemeentelijke bijdrage. Op hoofdlijnen zien de kosten en baten er als volgt uit:

Geraamde beschikbare middelen Jaar 2022	**afgeronde bedragen**
DUVO (stand decembercirculaire 2020 gemeentefonds)	7.400.000
Gemeentelijke Bijdrage van 16 gemeenten	5.480.000
Totaal	**12.880.000**
Geraamde uitgaven Jaar 2022	**afgeronde bedragen**
Safegroup, vrouwenopvang en ambulante hulp	2.700.000
Veilig Thuis West-Brabant	8.700.000
Voor AMW + borging diverse projecten	800.000
Voor versterking structurele activiteiten	300.000
Voor projecten, incidentele activiteiten en fluctuaties DUVO	380.000
Totaal	**12.880.000**

De gemeentelijke bijdrage is een bijdrage per inwoner van afgerond € 7,71 obv inwoneraantallen per 1-1-2021

5 DUVO = Decentralisatie Uitkering VrouwenOpvang en aanpak huiselijk geweld

De gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau zullen lopende deze beleidsperiode uit de GR treden. Dit vindt plaats per 1 januari 2023. Wat dit financieel betekent voor de 16 gemeenten en wellicht ook voor de uitvoering van gesubsidieerde activiteiten wordt in een separaat voorstel uitgewerkt en aan de gemeenten voorgelegd. De afspraken in de GR over uittreden worden hierbij in acht genomen.
Dit betekent dat op dit moment geen meerjarige financiële afspraken gemaakt kunnen worden, wat in de periode 2018 t/m 2021 wel is gedaan. Conform de afspraak in de GR kan het vaststellen of wijzigen van de hoogte van het totaal benodigde regionale budget voor GIA en het Meldpunt Crisiszorg, en daaraan gekoppeld de hoogte van de bijdrage per gemeente alleen in procedure worden gebracht bij de colleges van gemeenten na bespreking in het plenair bestuurlijke overleg.
Behalve de gevolgen van uittreden die we vanaf het jaar 2023 in beeld moeten brengen en hoe daarmee om te gaan zal er ook gekeken worden naar hoe om te gaan met jaarlijkse loon- en prijsstijgingen.
Gemeenten passen in de regel wel jaarlijks een indexeringspercentage toe. Voor de gemeentelijke bijdrage voor de regionale aanpak GIA zijn de afgelopen jaren van 2018 tot en met 2022 separaat afspraken gemaakt, waarbij het niet nodig was deze te indexeren.

De DUVO wordt niet geïndexeerd. Wel telt de DUVO mee in het totale bedrag waar indexatie op wordt toegepast. Deze indexatie wordt als onderdeel van het accres toegevoegd aan de Algemene Uitkering. De groei van de Algemene Uitkering inclusief de indexatie van de DUVO, komt dus terecht bij alle gemeenten. Niet alleen bij de centrumgemeenten.
De DUVO is daarnaast onderhevig aan fluctuaties, omdat het rijk er afhankelijk van ontwikkelingen soms incidenteel, soms structureel middelen aan toevoegt of uitneemt.

Bij de uitgaven wordt tot nu toe geen rekening gehouden met de beleidsinzet van de centrumgemeente en van deelnemende gemeenten.

8. MONITORING

Monitoring vindt plaats aan de hand van kerncijfers, uit tussenrapportage en jaarverslagen van de organisaties, waar we tevens minimaal tweemaal per jaar accountgesprekken mee voeren.
Tevens plannen we met de partners driemaal per jaar een gezamenlijk voortgangsmoment waarop in samenhang de rapportages en jaarverslagen worden toegelicht en trends worden besproken.
Bij Veilig Thuis is een data analist aangesteld die de data die bij Veilig thuis beschikbaar zijn kan analyseren en duiden, zodat beleidsinformatie beschikbaar komt lopende deze beleidsperiode.

We doen mee aan het 3e cohort onderzoek van het Verwey-Jonker onderzoek wat ons over twee jaar informatie oplevert over de inzet van hulp aan de gezinnen nadat er een melding is gedaan bij Veilig Thuis en in hoeverre deze effectief is gebleken.

We leggen regionale ervaringen en gesignaleerde trends naast landelijke verzamelde gegevens die het cbs verzamelt,
https://longreads.cbs.nl/impactmonitorhgkm-2020/
https://dashboards.cbs.nl/v2/dashboardimpactmonitor_hgkm/

De samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en gemeente / lokale teams zijn eind 2021 opnieuw vastgesteld. Deze zullen vervolgens ook jaarlijks tegen het licht worden gehouden. In voorkomende gevallen zal ook op casusniveau geëvalueerd worden. Hiervoor is een klankbordgroep ingesteld.

Voor projecten en nieuwe activiteiten worden in de regel project- of werkgroepen ingericht die de uitvoering of implementatie monitoren en mee vorm geven. Hier worden separate rapporten voor opgesteld.

Met Veilig Thuis voeren we overleg over het verstrekken van beleids- en sturingsinformatie met betrekking tot de aantallen en aard van meldingen en adviesvragen per regiogemeente. Ook is er behoefte aan meer duiding van gegevens en trendrapportages.

We monitoren om te zien of we de goede stappen zetten en om na te gaan waar in de uitvoering zaken verbetering behoeven. De cijfers en onderliggende analyse gebruiken we om het gesprek aan te gaan met betrokken organisaties om te kijken welke verbeteracties wenselijk of nodig zijn en hoe we die kunnen realiseren.

Belangrijke graadmeters zijn:

- een toename van het aantal adviesvragen bij Veilig thuis; hoe eerder zorgen gesignaleerd worden en advies wordt gevraagd aan Veilig Thuis hoe beter
- % meldingen politie daalt; hoe meer burgers, zorg- en onderwijsprofessionals en (huis)artsen melden, voordat het zo onveilig is dat de politie ingeschakeld moet worden, hoe beter
- aantal onderzoeken daalt; hoe meer meldingen opgepakt kunnen worden zonder onderzoek maar met voorwaarden en vervolg[6] kan worden afgeschaald naar het lokale veld of het netwerk van betrokkenen, hoe beter.

We willen de kwaliteit van monitoren verder verbeteren en nagaan welke gegevens we nodig hebben om meer inzicht te krijgen in hoe huiselijk geweld en kindermishandeling eerder in beeld kan komen of zelfs voorkomen kan worden.

6 Voorwaarden en vervolg: Als al snel na een melding blijkt dat Veilig Thuis en betrokkenen uit het gezin of het huishouden het eens zijn over de gemelde zorgen en wat er moet gebeuren om die zorgen weg te nemen, dan doet Veilig Thuis geen uitgebreid onderzoek. Veilig Thuis gaat dan in gesprek met betrokkenen, het informele en formele netwerk, over het opstellen van veiligheidsvoorwaarden en de inzet van ondersteuning.

DEEL II
MELDPUNT CRISISZORG

SAMENVATTING

Per 1 september 2019 is in West-Brabant het Meldpunt Crisiszorg West-Brabant operationeel. Het meldpunt biedt eenduidige laagdrempelige toegang tot de crisiszorg voor burgers en professionals en is 24 uur per dag, zeven dagen per week bereikbaar. Bij een crisissituatie is een interventie mogelijk door middel van een beschikbaarheidsdienst. De interventie is gericht op het herstellen van de veiligheid en het zo veel mogelijk normaliseren van de situatie.
Het meldpunt is een netwerkorganisatie waarin de gemeenten in West-Brabant en 12 netwerkpartners samenwerken. Basis voor de samenwerking is de gezamenlijk vastgestelde visie Crisiszorg West-Brabant en de samenwerkingsovereenkomst die alle partijen hebben getekend.

Meteen vanaf de start van het Meldpunt is ingespeeld op diverse ontwikkelingen die hebben geleid tot taakuitbreidingen. Vanaf 1 januari 2020 voert het meldpunt in het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidzorg (Wvggz) de hoorfunctie uit voor de (loco) burgemeesters van de gemeenten in West-Brabant als zij gevraagd worden een crisismaatregel te treffen. Tevens beoordeelt het meldpunt in het kader van de Wvggz meldingen van burgers op de mogelijke noodzaak van verplichte ggz-zorg. Vanaf mei 2020 kunnen burgers en professionals het meldpunt ook benaderen bij niet-acute zorgelijke situaties. Hiertoe is het meldpunt geïntegreerd met het meldpunt Zorg&Overlast van de GGD West-Brabant. Sinds medio 2020 worden burgers uit West-Brabant die naar het landelijke Meldpunt Zorgwekkend Gedrag bellen (0800-1205) direct doorverbonden met ons regionale meldpunt. Hiermee is het Meldpunt Crisiszorg verbreed naar een Meldpunt acute (crisis) en niet-acute zorgmeldingen. In dit licht opteren de gemeenten voor een naamswijziging die meer recht doet aan de verbrede taakstelling.
De gemeenten in West-Brabant blijven ook de komende jaren als partner en als gezamenlijke financier nauw betrokken bij het meldpunt crisiszorg en nemen met minimaal twee tot maximaal vier wethouders zitting in de stuurgroep waar ook netwerkpartners in vertegenwoordigd zijn. De samenwerkingsafspraken en de doorontwikkelingen die gezamenlijk zijn ingezet zijn voor de gemeenten kader stellend.
Lopende en nieuwe ontwikkelingen rond de meldfunctie vragen komende beleidsperiode ons inziens aandacht;

- De communicatie naar burgers en netwerkpartners om bekendheid van het Meldpunt te vergroten en ook over wat bellers van het Meldpunt mogen verwachten en welke verantwoordelijkheid burgers en professionals zelf hebben én houden als er zorgen zijn over medemensen.

- Hoe de regie door het crisismeldpunt wordt ingevuld; dit tot het moment dat de veiligheid is gestabiliseerd en de situatie is genormaliseerd en/of er een overdracht heeft plaatsgevonden aan het lokale veld, een zorgaanbieder of Veilig Thuis. Hierop aansluitend hoe binnen 24 uur een (warme) overdracht plaats vindt aan de (jeugd)professionals in het lokale veld, zorgaanbieder of Veilig Thuis en hoe de plaatsing op een crisisbed (bij de verschillende organisaties) plaats vindt.
- Hoe binnen het meldpunt de meld- en triagefunctie acute psychiatrische hulp van de ggz in samenhang gebracht wordt met de meld- en triagefunctie zoals het meldpunt crisiszorg die nu uitvoert. Vanaf 1 januari 2022 is er voor melders één telefoonnummer (0800 5099) wat geld kan worden bij zorg en crisis; de triagefunctie van het meldpunt zal lopende 2022 verdergaand geïntegreerd worden met de APH triagefunctie van de ggz.
- De gemeentelijke werkprocessen met betrekking tot niet-acute zorgmeldingen. De politie treft voorbereidingen om per 1 januari 2022 niet-acute zorgmeldingen met zo weinig mogelijk administratieve lasten op een landelijk uniforme manier, veilig en snel door te zetten naar de meldpunten zorgwekkend gedrag, zodat zorg verleend kan worden. In West-Brabant is dat het Meldpunt crisiszorg. Dit heeft consequenties voor de huidige werkprocessen die lokaal (iedere gemeente voor zich) zijn ingericht voor deze niet-acute meldingen van de politie.
- Het visiedocument en het samenwerkingsconvenant van gemeenten en netwerkpartners, inclusief afspraken over het delen van gegevens (AVG-proof) samen met partners aanpassen op basis van nieuwe inzichten, die met bovenstaande (door)ontwikkelingen, opgedaan worden.

De gemeentelijke bijdrage aan het Meldpunt zijn geregeld binnen de Gemeenschappelijke Regeling Geweld In Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt crisiszorg. Gemeenten dragen gezamenlijk bij aan het Meldpunt Crisiszorg en maken hierover onderling afspraken, zoals opgenomen in de GR.

1. Inleiding en leeswijzer

In dit deel II geven we de gemeentelijke visie op het Regionale Meldpunt Crisiszorg, wat voor de jaren 2022 tot en met 2025 voor de gemeenten In West-Brabant het vertrekpunt is in de samenwerking met netwerkpartners waarmee we als gemeenten gezamenlijk verantwoordelijkheid hebben genomen voor een goed functionerend Meldpunt Crisiszorg.

In de Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant, gepubliceerd in de Staatscourant van 27 augustus 2020, hebben gemeenten de onderlinge samenwerking geregeld. Daarin is terug te vinden hoe besluiten worden genomen en hoe er bestuurlijk en ambtelijk wordt samengewerkt. Daar wordt in dit beleidskader verder niet op ingegaan.

In dit tweede deel zoomen we in op het Meldpunt Crisiszorg als netwerkorganisatie. Achtereenvolgens gaan we in op de ontwikkeling van het Meldpunt crisiszorg tot een meldpunt voor acute en niet acute zorgmeldingen, de gemeentelijke verantwoordelijkheid daarin, de financiën en tenslotte monitoring.

2. Meldpunt crisiszorg, een netwerkorganisatie

Gemeenten zijn in het kader van de jeugdwet en de Wmo 2015 verantwoordelijk voor het voeren van de regie en het inkopen van zorg. Een onderdeel hierbij is de crisiszorg. In het jaar 2019 hebben de gemeenten van West-Brabant op basis van een door hen samen met netwerkorganisaties vastgestelde eenduidige visie op de crisiszorg het Meldpunt Crisiszorg ingericht. Dit meldpunt is per 1 september 2019 operationeel. De aansturen van het Meldpunt is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten In West-Brabant en de betrokken netwerkpartners, die hiervoor het samenwerkingsdocument hebben getekend. Veilig Thuis fungeert juridisch als opdrachtnemer en ontvangt de voor het meldpunt beschikbare gemeentelijke financiële middelen.

Gekozen is voor een netwerkorganisatie omdat alle partijen die een taak en verantwoordelijkheid hebben voor de uitvoering van crisiszorg belang hebben bij een éénduidige 7x24 uurs toegang tot de crisiszorg. Dit vraagt om samenwerking en gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid.

Voor de aansturing van het Meldpunt is uit de samenwerkingspartners een stuurgroep gevormd waarin vier wethouders (van de gemeenten Altena, Breda, Roosendaal en Rucphen) en zes netwerkpartners (GGD, GGz Breburg, IMW, WijZijn Traversgroep, Veilig Thuis, Spring). Eén van de bestuurders van de gemeenten vervult de rol van voorzitter. Operationeel is het Meldpunt bij Veilig Thuis ondergebracht; de bestuurder van Veilig Thuis is eerste aanspreekpunt voor de coördinator van het Meldpunt; deze bestuurder schakelt met de stuurgroep of met de voorzitter van de stuurgroep. Op de website van het Meldpunt Crisiszorg wordt aangegeven wat er met een melding wordt gedaan, Meldpunt Crisiszorg West-Brabant - Home (meldpuntcrisiszorgwestbrabant.nl).

3. Ontwikkeling naar Meldpunt voor acute en niet-acute zorgmeldingen

In het visiedocument is het begrip crisis als volgt gedefinieerd:

Een crisis is een ernstige en acute verstoring van het dagelijks functioneren waarbij onmiddellijk professioneel gehandeld moet worden om (verdere) emotioneel, fysieke of psychische schade bij de betrokkene en diens omgeving te voorkomen of te beperken waarbij de veiligheid wordt hersteld en de situatie wordt genormaliseerd.

Al snel werd voor het meldpunt Crisiszorg duidelijk dat de begrippen ernstig en acuut door burgers en professionals zeer verschillend wordt ervaren. Wat voor de één ernstig en acuut is, hoeft dat voor een ander nog niet zo te zijn. Dat maakt dat het Meldpunt vanaf de start ook behoorlijk wat meldingen ontvangt waarbij er nog geen sprake is van crisis. Deze meldingen vragen echter wel om opvolging. De melder krijgt advies of het Meldpunt zorgt ervoor dat de melding wordt doorgeleid naar reguliere hulp (denk aan bemoeizorg, wijk-GGD, maatschappelijk werk, CJG etc).

Tevens hebben enkele ontwikkelingen er toe geleid dat het meldpunt crisiszorg verbreding van de taakstelling behoefde:

- De gemeenten, verantwoordelijk voor GGD-West-Brabant en daarmee ook voor het Meldpunt Zorg&Overlast van de GGD, willen zo min mogelijk versnippering en meldpunten en spraken de wens uit om dit meldpunt te laten integreren met het meldpunt Crisiszorg. De GGD is vanaf de start partner in het Meldpunt Crisiszorg. Inmiddels zijn beide meldpunten samengevoegd en werkprocessen gestroomlijnd.
- De Wet verplichte ggz is per 1 januari 2020 van kracht geworden Gemeenten hebben vanaf die datum de verantwoordelijkheid voor enkele taken zoals 'het horen' van een betrokkene waar de (loco)burgemeester voornemens is een crisismaatregel (verplichte ggz-zorg) te treffen. Daarnaast hebben de gemeenten de plicht een meldpunt te hebben waar burgers (en professionals) melding kunnen doen over een persoon waarvan het ernstig vermoeden is dat deze verplichte ggz-zorg nodig heeft. De gemeenten hebben deze twee taken belegd bij het meldpunt Crisiszorg.
- Vanuit de landelijke aanpak Verward Gedrag[7] is aangestuurd op de inrichting van een landelijk meldpunt waar burgers eerder kunnen melden bij zorgen rond verward gedrag, voordat de situatie acuut en ernstig wordt. Dit landelijke 'Meldpunt zorgwekkend gedrag' (telefoonnummer 0800 1205) leidt bellers direct (automatisch) door naar een regionaal Meldpunt. Het Meldpunt Crisiszorg fungeert[8] in deze als regionaal meldpunt zorgwekkend gedrag.

3.1 Verdere doorontwikkeling en nieuwe instroom verwacht

Het huidige meldpunt is een pragmatische variant. Het schakelt met de Crisisdienst van de GGZ bij meldingen die vragen om acuut ingrijpen en waarbij sprake is van psychiatrische problematiek. De ggz-crisisdienst beoordeelt middels triage voor acute psychiatrische hulp (APH-triage) of de crisisdienst van de ggz er daadwerkelijk op af moet. Politie en huisartsen kunnen de crisisdienst van de GGZ ook rechtstreeks zelf benaderen.
Na intensief vooroverleg met de GGZ-organisaties heeft de stuurgroep eind september 2021 besloten op besloten om tot één gezamenlijk meldpunt te komen waarin zowel acute als niet-acute meldingen worden gedaan en waar ook de APH-triage plaatsvindt en consultatie kan plaatsvinden. Huisartsen en politie kunnen dan via het meldpunt al hun meldingen doen. Het streven is erop gericht dat per 1 januari 2022 alle meldingen via het Meldpunt (0800 5099) binnen komen en dat de triage in het meldpunt plaatsvindt. Hiertoe leveren de ggz-organisaties ook een triagist 7x24 uur. Meldpunt en GGZ zorgen dan gezamenlijk voor de bezetting van het Meldpunt.

Vanuit de landelijke politie in samenwerking met de betrokken ministerie en de VNG wordt gewerkt aan een meldformulier waarmee de politie de meldingen verward gedrag (E33 meldingen) bij de regionale meldpunten kan indienen, via veilige mail. Het streven is erop gericht om dit in de maand april van 2022 mogelijk te maken. Hoe met deze meldingen om te gaan is onderwerp van overleg en afstemming van Meldpunt met gemeenten, wat in het eerste kwartaal van 2022 plaats zal vinden. Gelet op deze ontwikkeling stellen we voor de politie te vragen plaats te nemen in de stuurgroep van het Meldpunt.

3.2 Feiten, cijfers en zeer globale aannames

In het jaar 2020 zijn bij het Meldpunt 445 meldingen binnengekomen, 200 meldingen Zorg&Overlast en 309 adviesvragen. Daarnaast heeft het meldpunt in het kader van de Wvggz 114 keer een betrokkene gehoord binnen het proces van een crisismaatregel en zijn er 52 meldingen ontvangen over personen waarvoor mogelijk verplichte ggz-zorg nodig is; deze laatste meldingen zijn doorgezet naar het OGGZ-team in Westelijk Noord-Brabant of bemoeizorgteam in de regio Breda voor een verkennend onderzoek.

7 Het begrip verward gedrag wordt tegenwoordig veelal aangeduid als 'Onbegrepen gedrag'

8 Deze doorontwikkeling tot Meldpunt voor niet-acute zorgen is mede mbv subsidie van ZonMw gerealiseerd

De managementinformatie van het meldpunt behoeft nog verbetering. Globaal wordt gesteld dat ruim 40% van de meldingen afkomstig is van professionals, tegenover 60% van inwoners.
De meldingen worden bijna net zoveel buiten als tijdens kantooruren gedaan. In minder dan 5% van het totaal aantal meldingen wordt er uiteindelijk een crisisinterventie verlangd van de crisisdiensten en een klein percentage betreft meldingen en adviezen over jeugd, waarbij een groot aantal meldingen gaat over pedagogische onmacht. Dit laatste zou mogelijk in relatie kunnen staan tot de periodes waarin er sprake was van een lock-down en gezinnen werden geconfronteerd met een andere thuissituatie en de spanningen hierdoor opliepen.

Over het jaar 2021 zijn nog niet alle gegevens beschikbaar; globaal er in de maanden januari tot en met augustus 100 meldingen per maand binnengekomen; dat komt neer op 1.200 per jaar. Dit aantal neemt in het jaar 2022 naar verwachting verder toe.
De verdergaande samenwerking met de ggz-organisaties leidt ertoe dat de meldingen die nu nog rechtsreeks bij hen binnenkomen ook bij het Meldpunt binnen gaan komen. Een eerste grove inschatting is dat het gaat om 600 tot 700 meldingen per jaar. Daarnaast wordt ingeschat dat er nog eens tussen de 4.000 en 5.000 maal jaarlijks gebeld wordt voor consult.
Wat betreft de politiemeldingen die via mail bij het meldpunt binnen gaan komen; dit zal globaal gaan om 6000 tot 7000 (afgeleid uit de twee maande pilot Breda - daar ging het om 700 meldingen).

Zoals al aangegeven gaat het hier om hele grove inschattingen voor wat betreft het aantal meldingen dat in het jaar 2022 en volgende jaren bij het Meldpunt binnen gaat komen. We moeten gelet op de ontwikkelingen rekening houden met een flinke stijging van het aantal meldingen.

4. Gemeentelijke verantwoordelijkheid

We zien als gemeenten twee rollen voor onszelf weggelegd: die van financier en die van samenwerkingspartner. Financieel zijn we verantwoordelijk voor de meldingen die na beoordeling leiden tot inzet van jeugdhulp of hulp in het kader van maat-schappelijke ondersteuning. Meldingen die naar beoordeling leiden tot ggz-hulp of consult vallen financieel onder verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraar (de generieke module acute psychiatrie > GMAP).
Omdat we als gemeenten niet als enige financier en daarmee ook enige opdrachtgever zijn voor het meldpunt zien we onszelf tevens als partner in deze netwerkorganisatie. Vanuit die rol als partner nemen we deel aan de stuurgroep van het Meldpunt met minimaal twee bestuurders. Zo kunnen we ons belang bij een goede uitvoering van de crisiszorg optimaal behartigen.
De samenwerkingsafspraken en de doorontwikkelingen die gezamenlijk zijn ingezet zijn voor ons kader stellend. Voor de komende beleidsperiode vragen lopende en nieuwe ontwikkelingen rond het meldpunt ons inziens aandacht:

4.1 Versterken van de communicatie naar burgers en netwerkpartners

Het Meldpunt is nog onvoldoende bekend bij burgers en professionals. Dit behoeft verbetering. Tevens zal helder moeten zijn wat beller van het Meldpunt mogen verwachten. Hierbij is het belangrijk dat burgers en ook professionals zich bewust zijn van de eigen verantwoordelijkheid in zorg en ondersteuning naar medeburgers. Om de verwachtingen scherper te kunnen communiceren is een naamsverandering van het meldpunt wenselijk. Het meldpunt fungeert behalve als een meldpunt bij acute en (niet) acute zorgen, vooral ook als een consult- en adviespunt.

4.2 Hoe de regie door het crisismeldpunt wordt ingevuld

Dit tot het moment dat de veiligheid is gestabiliseerd en de situatie is genormaliseerd en/of er een overdracht heeft plaatsgevonden aan het lokale veld, een zorgaanbieder of Veilig Thuis. Hierop aansluitend hoe binnen 24 uur een (warme) overdracht plaats vindt aan de (jeugd) professionals in het lokale veld, zorgaanbieder of Veilig Thuis en hoe de plaatsing op een crisisbed (bij de verschillende organisaties) plaats vindt.
Het meldpunt kan meldingen doorzetten naar reguliere hulp of een crisisdienst inzetten. Het meldpunt beschikt niet (nog) over de mogelijkheid om informatie te verzamelen over opvolging van meldingen. Een nieuwe wet is in voorbereiding, het Wetsvoorstel Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams), maar uitgesteld tot medio 2023.
Vraag die ons inziens voorligt is welke behoeft er is om wél over deze informatie te beschikken en ook of het wenselijk is om over meer informatie te beschikken? Dit willen we graag met de netwerkpartners en het Meldpunt verkennen.

4.3 De triagefunctie acute psychiatrische hulp van de ggz samengebracht in het meldpunt

De stuurgroep Meldpunt crisiszorg heeft hiertoe al de processtappen vastgesteld die leiden tot een geïntegreerde toegang en triage voor alle meldingen (inclusief consult) die vanaf 1 januari 2022 bij het meldpunt binnen komen. Deze processtappen zullen vanuit de stuurgroep bewaakt en gemonitord worden.

4.4 De gemeentelijke werkprocessen met betrekking tot niet-acute zorgmeldingen

De politie treft voorbereidingen om per 1 januari 2022 niet-acute zorgmeldingen met zo weinig mogelijk administratieve lasten op een landelijk uniforme manier, veilig en snel door te zetten naar de meldpunten zorgwekkend gedrag, zodat zorg verleend kan worden. In West-Brabant is dat het Meldpunt crisiszorg. Dit heeft consequenties voor de huidige werkprocessen die lokaal (iedere gemeente voor zich) zijn ingericht voor deze niet-acute meldingen van de politie. In het najaar van 2021 worden al de eerste verkenningen gedaan en nagegaan of gemeenten hierin gezamenlijk kunnen optrekken of dat de situatie per gemeente dit niet mogelijk maakt. Voorkomen moet worden dat zowel het meldpunt met meldingen aan de slag gaat als ook individuele gemeenten. Deze gewijzigde situatie zal in de beleidsperiode de nodige aandacht vragen.

4.5 Visiedocument en samenwerkingsconvenant actualiseren

Gezien bovenstaande ontwikkelingen is het evident dat het begin 2019 vastgestelde visiedocument en het in datzelfde jaar ondertekende samenwerkingsconvenant worden geactualiseerd. Aandachtspunt hierbij is ook het privacyvraagstuk, gezien de uitbreiding van taken.

We willen ons als gemeenten hierbij tevens bezinnen op de werking van het Meldpunt. Naast de positieve werking van het Meldpunt, zorgen dat bij acuut onveilige situaties er adequaat en direct hulp kan worden ingezet en bij niet-acute situaties er advies wordt gegeven of reguliere hulp wordt ingeschakeld, kent het meldpunt ook een schaduwkant. Vanaf de start zijn er torenhoge verwachtingen, die het meldpunt niet waar kan maken en waarvan het ons inziens ook niet wenselijk is dat het meldpunt die waarmaakt. Het gegeven dat burgers en professionals kunnen melden kan bijvoorbeeld leiden tot handelingsverlegenheid, terwijl zowel burger als professional vak ook zelf nog het nodige kan doen. Vanuit het meldpunt zal daarom ook altijd kritisch gekeken moeten worden of er sprake is van handelingsverlegenheid en hoe daar mee om te gaan. Veel meldingen (denk aan die van de politie) kunnen ook leiden tot langere wachtlijsten bij de hulpverlening; hetgeen tot frustratie leiden bij zowel melder als hulpverlenende organisatie. Hoe hiermee om te gaan zal geregeld onderwerp van overleg zijn tussen betrokken partijen.

5. Financiën

De realisatie van het Meldpunt is in 2019 voor gemeenten budgetneutraal gerealiseerd. Op basis van die begroting is in volgende jaren het budget voor het meldpunt vastgesteld. Voor het jaar 2022 is beschikbaar voor het meldpunt (gepubliceerd subsidieplafond):

a	€ 428.549	voor de uitvoering van reguliere taken van het meldpunt
b	€ 53.407	voor de uitvoering van Wvggz taken
c	€ 108.696	voor de bijdrage vanuit Veilig Thuis aan het meldpunt
d	€ 68.036	voor de bijdrage van IMW Breda aan het meldpunt
	€ 658.688 totaal	

De bijdragen a) en b) worden door de 16 gemeenten gezamenlijk opgebracht. Over de verdeelsleutel maken gemeenten onderling nadere afspraken; de oorspronkelijke verdeelsleutels van deze budgetten (jeugdmacrobudget en Wvggz-budgetten binnen het gemeentefonds) zijn ingewikkeld en ondoorzichtig. Een verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen heeft de voorkeur en sluit ook aan op de taken van het Meldpunt, wat er is voor alle burgers van 0-100, zonder onderscheid te maken tussen jeugd en volwassenen of bijzondere groepen.

De bijdragen c) en d) zijn in overleg met Veilig Thuis en het IMW onttrokken aan de jaarlijkse reguliere subsidie voor beide organisatie en worden via de gemeente Breda beschikbaar gesteld voor het Meldpunt.

De inrichting en realisatie van één toegang / gezamenlijk meldpunt waarin de reeds bij het meldpunt belegde taken als ook de APH-triage van de ggz- organisaties plus consultatie wordt belegd zal voor gemeenten budgetneutraal verlopen. De APH-triagisten van de ggz-organisaties worden bekostigd door de ggz (financier is de zorgverzekeraar). Mogelijk dat op termijn efficiency winst geboekt kan worden voor gemeenten en ggz-organisaties. De instroom van politiemeldingen kan daarentegen leiden tot de noodzaak van capaciteits-uitbreiding. Dit zal in de loop van 2022 duidelijk worden.

Binnen het beschikbare budget van gemeente zit in het jaar 2022 nog beperkt ruimte (afgerond € 55.000). Dit komt omdat de subsidie die voor het Meldpunt wordt aangevraagd voor het jaar 2022 lager is dan voorgaande jaren. Gezien de ontwikkelingen en verwachte oplopende instroom van meldingen, kan het Meldpunt, indien nodig, later in het jaar nog een beroep doen op het resterend budget. We maken nog geen meerjarige afspraak over de subsidie voor het meldpunt, gezien de ontwikkelingen die nog komen.

6. Monitoring

De stuurgroep monitort de voortgang van werkzaamheden. Halfjaarlijks wordt inzicht gegeven in de aard en omvang van het aantal meldingen. Trends en ontwikkelingen worden binnen de stuurgroep besproken.

Het niveau van de registratie is nu nog regio-breed. We zetten de komende beleidsperiode in op verbetering van de registratie naar meer detailniveau. Dit zal binnen de stuurgroep geagendeerd worden en zodra het registratiesysteem hiertoe de mogelijkheid biedt worden hier nadere afspraken over gemaakt.

BIJLAGE 1

1. Basis voor de opdrachtverstrekking aan stichting Veilig Thuis

Uitvoering wettelijk taken (art.4.1.1 Wmo 2015)

- Het meldpunt is herkenbaar en toegankelijk voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling
- Het geven van advies en informatie aan burgers en professionals
- Meldingen in ontvangst nemen
- Onderzoek doen of er daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling
- Zo nodig vervolgstappen in gang zetten in de vorm van overdragen naar vrijwillige hulp, de Raad voor de Kinderbescherming informeren en/of aangifte doen bij de politie
- Een terugkoppeling geven aan de melder

Uitvoering aanvullende taken en criteria o.b.v. het landelijke toetsingskader Veilig Thuis en beoordeling door inspectie

- Crisisinterventie uitvoeren of deelnemen aan een interventieteam
- Beoordelen van meldingen (triage) moet binnen 5 dagen
- Afronden van voorwaarden en vervolgtraject moet binnen 10 weken
- Afronden van onderzoek moet binnen 10 weken
- Eén registratiesysteem hanteren
- Een actueel beeld hebben van veiligheid van alle leden van een systeem, een standaard veiligheidstaxatiesysteem gebruiken en in intercollegiaal / multidisciplinair verband beoordelen
- Richtlijnen en procedures gebruiken en samenwerkingsafspraken met ketenpartners zijn vastgelegd; mede op basis van het landelijk kwaliteitskader werken aan veiligheid door lokale (wijk) teams en gemeenten
- Afspraken met gemeenten over overdracht van zaken aan lokale veld zijn vastgelegd

Uitvoering bovenwettelijke taken

- Het fungeren als regionaal expertisecentrum
- Het verzorgen van voorlichting en training
- Het verzorgen van keten- en procesregie (actie overleg, scenarioteam seksueel geweld, Huiselijk Geweld Overleg +)
- Het verzorgen van casusregie (complexe casuïstiek, en slachters vanuit het CSG, bij huisverboden)
- Coordinator CSG
- Fungeren als toegang tot vrouwenopvang

De wettelijke taak 'advies geven' zien we breed. Een advies kan telefonisch, schriftelijk of ter vergadering worden gegeven. Advies kan, indien nodig ook in de vorm van ondersteuning worden geboden. De ondersteuning is altijd gericht op het versterken van de handelingsbekwaamheid van professionals. We verwachten van medewerkers van Veilig Thuis dat ze een 'hands on' mentaliteit hebben. Dat wil niet zeggen dat Veilig Thuis niet kritisch mag zijn; wie wat doet en wie waarvan is zal terugkomen in de samenwerkingsafspraken met ketenpartners en in de afspraken met gemeenten over de overdracht van zaken.

De mate waarin de bovenwettelijke taken worden uitgevoerd worden zijn jaarlijks onderwerp van gesprek. Zo zijn proces- en casusregie taken die ook door Zorg- en Veiligheidshuizen en gemeenten zelf worden uitgevoerd. Komende periode wordt bezien of bundeling van krachten waar het gaat om procesregie mogelijk en wenselijk is en of een verschuiving van de taak casusregie naar lokale veld mogelijk en wenselijk is. Dit vraagt overleg en afstemming met de Zorg- en Veiligheidshuizen, met de gemeenten en de lokale teams (eerstelijns professionals).

Belangrijk is de MDA++ waarin Veilig Thuis samen met ketenpartners een belangrijke rol vervult.
Voor de MDA++ zijn landelijk richtlijnen vastgesteld waaraan de aanpak moet voldoen. Onze regio is referentieregio wat ertoe heeft geleid dat we de aanpak hebben kunnen doorontwikkelen aan de hand van zes bouwstenen. Bij de doorontwikkeling is per bouwsteen gewerkt aan gezamenlijke visie en op basis daarvan inrichting of verbetering van werkprocessen en afspraken van de netwerkpartners die per bouwsteen samenwerken. De eindrapportages zijn voor de werkers van belang en bieden handvatten om samenwerking concreet te maken en actueel te houden (samen leren en ontwikkelen).

2. Basis voor de opdrachtverstrekking aan stichting Safegroup, voor vrouwenopvang en hulp

Uitvoering taken

- Het bieden van ambulante hulp voor volwassenen waar sprake is van ernstig huiselijk geweld en waarmee opvang voorkomen kan worden; inclusief de mogelijkheid daarbij een Aware-systeem in te zetten
- Beschikken over een crisisunit met minimaal tweeplaatsen (landelijke richtlijn); voor vrouw en eventuele kinderen per plaats) voor de landelijke toegankelijkheid
- Het bieden van tijdelijke opvang (... plaatsen) en begeleiding aan vrouwen en hun eventuele kinderen met code rood.
- Bemiddeling naar een veilige plek elders
- Het bieden van nazorg na uitstroom uit de opvang

Richtlijnen en kaders

- Hanteert het keurmerk voor de vrouwenopvang
- De fysieke omgeving waarin de opvang plaatsvindt ondersteunt de gewenste werkwijze
- Ambulantiseren (verkorten verblijfsduur); zodra de veiligheid voldoende geborgd is, wordt het hersteltraject ambulant voortgezet
- Werken binnen het landelijke beleidskader landelijke indoor- en uitstroom crisisopvang & opvang in acute crisissituaties van slachtoffers van huiselijk geweld in de vrouwenopvang (December 2016)

Daarnaast biedt Safegroup ambulante hulp voor jeugd, wat vaak samen met de ambulante hulp voor volwassenen wordt geboden. Deze hulp aan jeugdigen wordt apart gefinancierd door de gemeenten (vanuit budgetten voor jeugdhulp).

De visie en de uitgangspunten voor de vrouwenopvang inclusief de geboden ambulante hulp vanuit de vrouwenopvang zijn onderwerp van gesprek met de Safegroup. Tevens dient het gebouw nog aangepast te worden aan de gewenste werkwijze. Ook dit is onderwerp van gesprek. Het is evident dat hulp aan gezinnen integraal moet worden geboden. Dat is met de huidige financieringsstromen vanuit de gemeenten met daaraan gepaard gaande voorwaarden en richtlijnen nu niet mogelijk. Daarom willen we de financiering van de jeugdhulp die door Safegroup wordt uitgevoerd in samenhang brengen met de financiering van de ambulante hulp aan volwassenen.

3. Basis voor de opdrachtverstrekking overige activiteiten

Uitvoering taken mw-organisaties

- Het bieden van crisishulp buiten kantoortijd bij het opleggen van een huisverbod (IMW)
- Het bieden van hulp bij materieel sociale problematiek aan de cliënten in de Vrouwenopvang, inclusief eventuele voortzetting hulp na uitstroom uit de opvang (IMW)
- Het bieden van hulpverleningstrajecten na melding van casuistiek in de Zorg- en Veiligheidshuizen (alle MW-organisaties)

Richtlijnen en kaders

- Bij de crisishulp bij een huisverbod buiten kantoortijden wordt nauw samengewerkt met de HovJ, Veilig Thuis, Safegroup en de crisishulp overdag van het IMW en de regionale AMW-instellingen
- De maatschappelijk werkorganisaties maken onderling afspraken over de inzet bij de te bieden hulpverleningstrajecten uit de Zorg- en Veiligheidshuizen

Uitvoering taken Interventieteam

- Het bieden van multidisciplinaire hulp bij complexe structurele vormen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, daar waar reguliere hulpverlening niet meer werkt
- Borgen en bewaken van de samenwerkingsafspraken met partners zoals in het rapport 'Interventieteam MDA++ West-Brabant Procesbeschrijving en aanpak' beschreven

Richtlijnen en kaders

- Het Interventieteam werkt volgens het rapport 'Interventieteam MDA++ West-Brabant Procesbeschrijving en aanpak'

Uitvoering taken De Cirkel is Rond

- Het bieden van ondersteuning door ervaringsdeskundigen bij casuïstiek huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, aanvullend op de hulpverlening van de casemanagers van Veilig Thuis, waaronder de casemanagers huisverbod; en aanvullend op de hulpverleners bij de vrouwenopvang en bij de maatschappelijk werk organisaties
- Het aansluiten van ervaringsdeskundigen waar mogelijk in de strafrechtketen, bij politie en het OM
- Het organiseren van inloopavonden voor plegers en hun netwerk
- Het organiseren van een lotgenotengroep voor plegers ondersteund door een ervaringsdeskundige

Richtlijnen en kaders

- Er wordt gewerkt volgens de werkwijze zoals beschreven in het rapport 'Organisatorische positionering De Cirkel is Rond' (van 16 februari 2021), onder de in dit rapport vastgestelde criteria en randvoorwaarden
- De in het genoemde rapport voorgestelde positionering van de Cirkel is rond is gerealiseerd, of de voorbereidingen daartoe zijn in gang gezet.

Uitvoering taken hulp na seksueel misbruik of geweld

- Het bieden van laagdrempelige hulp aan slachtoffers (vanaf 16 jaar) van seksueel geweld, inclusief digitale vormen van seksueel misbruik (incl. steun voor de 'naasten' van slachtoffers)
- Het organiseren van een lotgenotengroep, naar behoefte
- Het verzorgen van publiciteit

Richtlijnen en kaders

- Samenwerkingsafspraken van betrokken partners (Blauwe Maan, MW-organisaties West-Brabant en de Cirkel is Rond) na de pilotfase komen in onderlinge overleg tot stand
- Uitgangspunten voor de hulp: anoniem indien gewenst, geen wachtlijst, zo kort als mogelijk - zo lang als nodig, op maat zowel op inhoud als op frequentie, laagdrempelig, warme uitstraling, veiligheid en geborgenheid; en op de meest geschikte locatie

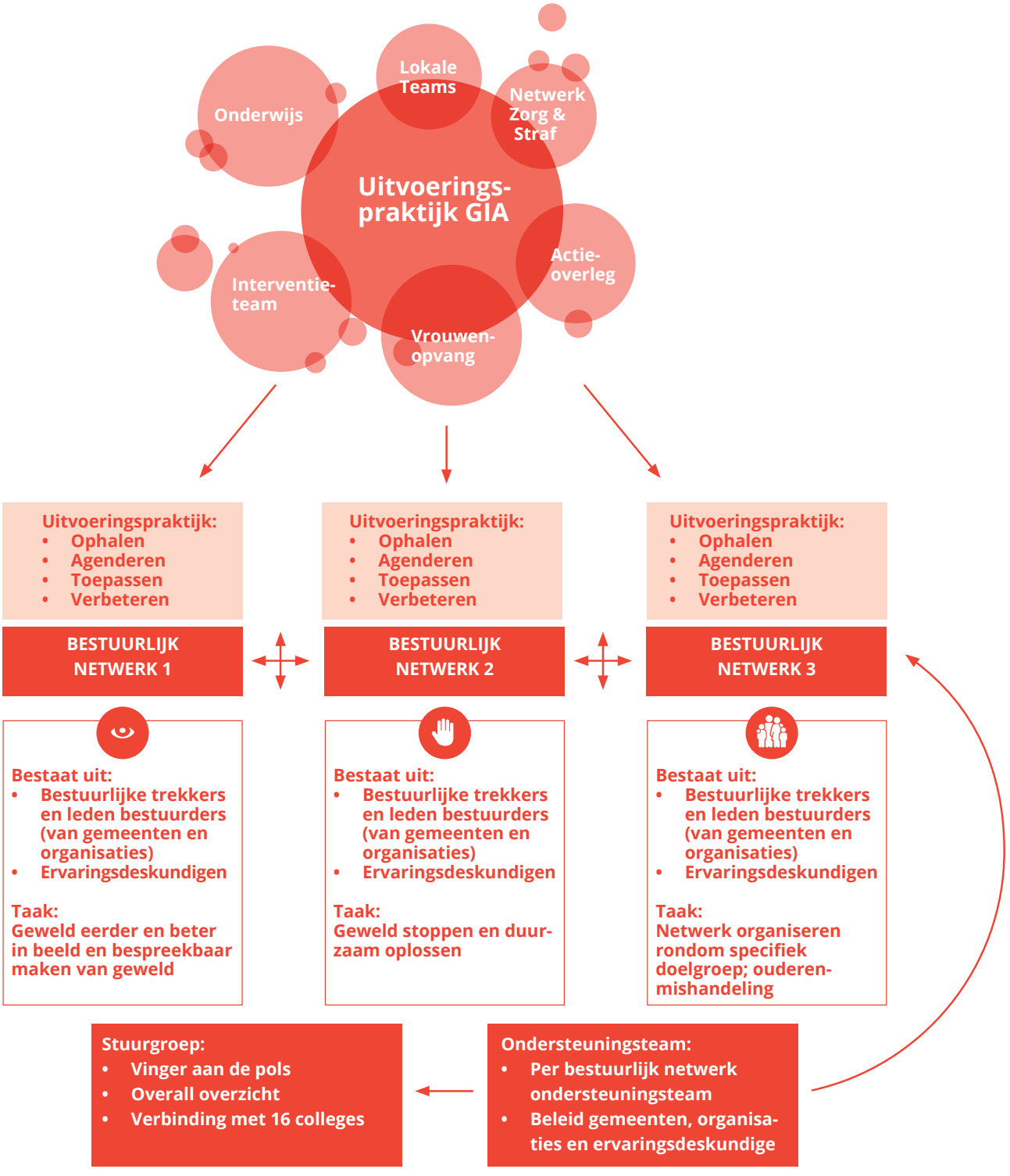
Naast het in standhouden van een Veilig Thuis organisatie en een vrouwenopvangvoorziening voeren de maatschappelijk werk organisaties enkele activiteiten uit in het kader van de regionale aanpak. Zo biedt het IMW in Breda hulpverlening bij materieel-sociale problematiek voor de cliënten in de vrouwenopvang. Alle vrouwen die in de opvang verblijven worden gezien en de hulp geboden die nodig is. Tevens biedt het IMW, mede namens de overige maatschappelijk werkorganisaties in de regio, crisishulpverlening buiten kantoortijd. Dit doen ze bij het opleggen van een huisverbod buiten kantoortijd. En tenslotte bieden alle maatschappelijk werk organisaties hulpverleningstrajecten aan na bespreking van meldingen in de Zorg- en Veiligheidshuizen.

Vanuit het programma Geweld hoort nergens thuis voeren we drie projecten uit die we structureel willen borgen. Het gaat hier om:

- 'De Cirkel is Rond', de inzet van ervaringsdeskundigen (zowel voormalig-slachtoffers als voormalig-plegers) bij casuïstiek,
- Versterking en verbreding van het Interventieteam,
- Laagdrempelige hulp (1e lijn) na seksueel misbruik of geweld, wat ontwikkeld wordt door Blauwe Maan (organisatie gevestigd in Tilburg) in samenwerking met de maatschappelijk werk organisaties in West-Brabant en met de Cirkel is Rond.

BIJLAGE 2

Naar een Regionaal bestuurlijk samenwerkingsnetwerk huiselijk en kindermishandeling West-Brabant

Van de stuurgroep Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en meldpunt crisiszorg

De 16 gemeenten in West-Brabant werken samen aan de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en Meldpunt Crisiszorg en hebben hiervoor een stuurgroep gevormd die namens de 16 gemeenten het voortouw heeft in deze aanpak.

20 november 2020 heeft de stuurgroep Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en meldpunt crisiszorg deze notitie voorgelegd aan de netwerkpartners die in een brede bijeenkomst bijeen waren.

Tijdens de bijeenkomst is commitment gerealiseerd om een regionaal bestuurlijk netwerk te vormen voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals in deze notitie uitgewerkt

1. Waarom een bestuurlijk samenwerkingsnetwerk; waarom is integrale sturing belangrijk

Het lukt ons nog niet voldoende om het geweld binnen gezinnen / relaties te stoppen en te zorgen voor een blijvend veilige situatie in huis. Dit betekent niet dat we niet goed op weg zijn. Er wordt hard gewerkt, onder hoge werkdruk aan zware casuïstiek. We zien uit cijfers van Veilig Thuis en landelijke onderzoeken dat duurzaam stoppen van huiselijk geweld een taaie klus is; het is moeilijk en complex. Huiselijk geweld en kindermishandeling vormen samen nog altijd de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving en dit is onacceptabel.
Wat in gang is gezet binnen het regionaal programma Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT) zetten we de komende jaren voort en dat wat werkt gaan we borgen. Het regionale beleidskader van de 16 gemeenten is in voorbereiding en is erop gericht om huiselijk geweld te voorkomen, eerder in beeld te krijgen, te stoppen en duurzaam op te lossen. Dit kunnen we, gemeenten én netwerkpartners, alleen samen. We betrekken alle inwoners in onze regio bij deze aanpak, door ze te vragen om samen met ons het taboe rond het praten over veiligheid in huiselijk kring te doorbreken. Ook vragen we iedereen die werkt met huishoudens waar spanning heerst om de veiligheid ter sprake te brengen. Die professionals kunnen samen met ons voorkomen dat spanning uitmondt in geweld. Samenwerking met ervaringsdeskundigen vinden we hierbij belangrijk. En we zorgen ervoor dat de professionals (uit alle relevante domeinen) die met gezinnen en huishoudens samenwerken als er wel geweld is allemaal als één team met elkaar kunnen samenwerken en een beroep kunnen doen op een ervaringsdeskundige. Alleen samen slagen we erin om dit geweld te stoppen en onze inwoners de kans te geven om op te groeien met een veilige basis. Als bestuurders van gemeenten en maatschappelijke organisaties uit onderwijs, welzijn, zorg, gezondheid en veiligheid hebben we elkaar hard nodig. En aanvullend hierop ook andere publieke organisaties zoals banken en notarissen hebben we nodig.

2. Het organiseren van samenwerking in een systeemgerichte aanpak met professionals vanuit verschillende domeinen is complex en vraagt om actieve sturing vanuit bestuurders

Bij complexe casuïstiek is het zeer lastig om zorg echt integraal, over domeinen heen en met gezinnen en huishoudens te organiseren. Dit is wel nodig want met de huidige aanpak slagen we er nog steeds onvoldoende in situaties van onveiligheid structureel te doorbreken. Domein- en organisatorisch overstijgende samenwerking zorgt voor een goed evenwicht tussen preventie en repressie en kan zo multiproblematiek of escalatie voorkomen.

Actieve sturing vanuit bestuurders gemeenten en partnerorganisaties is nodig

- tief samenwerken start met de vaststelling dat je een probleem hebt én met het onderkennen dat het een gezamenlijk probleem is. We hebben elkaar nodig. Voor werkers is het van belang dat er actieve sturing is op samen werken aan het gezamenlijke probleem vanuit bestuurders van gemeenten én vanuit partnerorganisaties zorg, veiligheid, onderwijs, welzijn, werk & inkomen, huisvesting etc.
- Bestaande kaders als wetgeving en financiering blijken effectieve samenwerking in de weg te zitten: organisaties handelen wel effectief volgens de eigen opdracht en taken maar er wordt vanuit deze invalshoeken nog niet (of nauwelijks) gestuurd op het gezamenlijke, organisatie- overstijgende, doel, namelijk veiligheid duurzaam te bewerkstelligen in gezinnen en huishoudens.
- Het werken vanuit de domeinen of de eigen organisatie (de verkokering) moet doorbroken worden om tot effectieve samenwerking te komen. Dit lukt niet vanuit de uitvoering: daar moet vanuit het bestuurlijk niveau steun voor zijn en opdracht voor gegeven worden vanuit de visie dat alleen een integrale aanpak het verschil kan maken.
- Bestuurders uit verschillende domeinen moeten het voor professionals mogelijk maken huiselijk geweld, kindermishandeling en/of verwaarlozing duurzaam te stoppen en daar randvoorwaarden voor creëren. Daarbij moeten besluiten in de verschillende domeinen elkaar niet tegenwerken maar juist een doorbraak bewerkstelligen wanneer professionals tegen de grenzen van de regelgeving of financiën aanlopen. Resultaat moet zijn: besluiten die elkaar in de praktijk tegenwerken worden voorkomen en structuren die

samenwerking in de weg staan worden doorbroken. Met andere woorden: terug naar 'de bedoeling'.

Van focus op proces en productie (systemen)	*naar >*	*Focus op effect (leefwereld)*

Voorbeelden uit de praktijk:

- Een casemanager die niets te zeggen heeft over de (snelheid van) in te zetten interventies waardoor betrokkenen weer afhaken nadat gewerkt is aan motiveren;
- Een wijkteam dat een opdracht heeft die haaks staat op langdurig outreachend betrokken zijn;
- Professionals uit verschillende domeinen die langs elkaar werken omdat ze elkaar niet begrijpen;
- Een caseload die intensieve inzet onmogelijk maakt;
- Een wijkteam dat casuïstiek op het bordje krijgt waarbij het ontbreekt aan de juiste expertise, attitude en vaardigheden;
- Ketenpartners die geen prikkel ervaren om echt met elkaar samen te werken. Dan is het belangrijk om te kunnen escaleren. De focus moet terug op de casus en op het effect dat je wilt bereiken. Het interventieteam Huiselijk Geweld is een mooi voorbeeld van focus op effect en wat dit vraagt van medewerkers, management en bestuurders.

3. Opzet van het bestuurlijke samenwerkingsnetwerk

Er wordt in onze regio op allerlei manieren samengewerkt en ook op verschillende schalen. Ook op thema's rond de aanpak van huiselijk geweld. De 16 gemeenten in West-Brabant hebben hun samenwerking rond de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling structureel geregeld en geborgd. Gemeenten hebben een regierol en dragen zorg voor een aantal essentiële voorzieningen voor de aanpak van huiselijk geweld en deze ook te financieren, zoals onder andere Veilig Thuis West-Brabant, de Vrouwenopvang, jeugd- en Wmo-ondersteuning en -begeleiding. Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor het beleid op dit terrein en dat reikt veel verder dan de verantwoordelijkheid voor de genoemde voorzieningen. Vanuit de beleids- en regieverantwoordelijkheid willen de gemeenten sturing geven aan de aanpak van huiselijk geweld en gelet op de hierboven beschreven noodzaak om tot integrale sturing en samenwerking te komen is de wens de samenwerking in West-Brabant meer te structureren en ook duurzaam te maken.

De aanpak van huiselijk geweld gaat van preventie (voorkomen en vroegsignaleren), naar zo vroeg mogelijk stoppen en ook duurzaam oplossen, naar nazorg en ook strafvervolging. Het kan iedereen treffen (baby's, kinderen, volwassen vrouwen en mannen en ouderen) en het kent ook nog vele verschijningsvormen (seksueel geweld, fysieke en psychische mishandeling, ontspoorde mantelzorg, verwaarlozing, ...).

Als we alle partijen die voor een deel verantwoordelijk zijn, om de aanpak van huiselijk geweld verder te brengen, bij elkaar laten komen in een bestuurlijk netwerk, omdat ieder mede verantwoordelijk is voor het geheel, dan creëren we een Poolse landdag. Dat gaat ons niet helpen. Daarom willen we drie tot maximaal zes bestuurlijke netwerken vormen rond een thema van huiselijk geweld (een deel van het geheel). De organisaties die vooral bij het betreffende thema betrokken zijn komen bij elkaar. De stuurgroep GIA houdt het overall overzicht op de netwerken en zorgt voor communicatie naar alle organisaties en gemeenten (vergelijkbaar met huidige Nieuwsbrief van het programma Geweld hoort nergens thuis).

Doel van deze netwerken: Verbeteren (integrale) aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.
Sturen op kennis over 'dat-wat-werkt' en op ruimte, vertrouwen en rugdekking geven aan professionals, in het algemeen en in het bijzonder op het thema van het betreffende netwerk.

Rol / taak van de netwerken:

- Ieder bestuurlijk samenwerkingsnetwerk werkt in opdracht van zichzelf. Betrokken organisaties en gemeenten sluiten bij minimaal één netwerk aan.
- Leden van bestuurlijk samenwerkingsnetwerk zetten ogen en oren open voor de praktijk (terug naar 'de bedoeling'). Zij reflecteren met professionals op de praktijk, agenderen knelpunten, hobbels die 'de bedoeling' tegenwerken. Zij stimuleren creatieve oplossingen. Zij geven ruimte en rugdekking aan professionals, leren en agenderen. Op basis van wat wordt opgehaald uit het werkveld maakt het netwerk zelf een agenda en geeft het zichzelf opdrachten (prioriteiten stellen).
- Bestuurders (of vervanger) zijn lid namens gemeente en organisatie.
- Als 'grote' besluiten nodig zijn van gemeenten dan worden deze via de stuurgroep GIA (van de gemeenten), voorgelegd aan de individuele gemeenten. Besluiten die binnen regulier beleid en financieringskaders kunnen worden uitgevoerd kunnen door de bestuurlijke trekkers worden genomen.
- De deelnemende organisaties hebben mandaat om zelf besluiten te nemen in het bestuurlijk netwerk; waarbij ze uiteraard tijd en ruimte krijgen om eerst binnen de eigen organisatie voorstellen te bespreken, als dat nodig is, omdat er inrichtingsvragen kunnen spelen.
- Binnen het netwerk committeren alle deelnemers zich aan het geheel van afspraken.
- Bestuurlijk trekkers van gemeenten en organisaties en

'gewone' leden zitten aan tafel. Zij nodigen op afroep partijen uit die hen informeren en adviseren over kennis uit de praktijk (informeren, leren en verbeteren, sturen en monitoren).
- Ieder bestuurlijk themagericht samenwerkingsnetwerk komt minimaal tweemaal per jaar bij elkaar.
- Er zijn vier tot maximaal zes bestuurlijke samenwerkingsnetwerken gericht op een thema (zie hieronder) uit het regionaal programma (en na de programmaperiode worden thema's afgeleid uit het regionaal beleidskader dat gemeenten gaan opstellen).

Rol bestuurlijk trekkers van gemeente en organisatie:
Iedere netwerk heeft minimaal twee trekkers, een bestuurder van een gemeente en een bestuurder van een maatschappelijke organisatie. Zij nemen het initiatief om bijvoorbeeld tweemaal per jaar te spreken met professionals uit de lokale netwerken over casuïstiek (geanonimiseerd) om na te gaan op welke punten de werkwijze effectief is en waar professionals tegenaan lopen, last van hebben. Dit biedt professionals de ruimte om te onderbouwen wat ze in de praktijk nodig hebben om zo effectief mogelijk hun werk te doen. Deze reflecties zijn input voor integrale sturing. Op basis daarvan kan een actie-agenda worden opgesteld (één- of tweejaarlijks), prioriteiten samen opgesteld op basis van 'Wat gaat goed (zo laten), wat kan beter (minder prioriteit), wat moet beter (hoge prioriteit) en ook wat moeten we niet meer doen, omdat het niet bijdraagt aan 'de bedoeling' (loslaten) en wie moet er in actie komen.

Voorbereiding bestuurlijk samenwerkingsnetwerk:
De bestuurlijke trekkers (duo gemeente en organisatie) krijgen inhoudelijke en praktische ondersteuning van een werkgroep van beleidsmedewerker(s) van gemeenten, (beleids- of kwaliteits)medewerker(s)/professional(s) van betrokken organisaties en een ervaringsdeskundige. Deze ondersteuning is beschikbaar bij de voorbereiding van netwerkbijeenkomsten en casuïstiekbesprekingen.
De stuurgroep GIA die het overall overzicht houdt, nodigt alle netwerken eenmaal per jaar uit voor een gezamenlijke bijeenkomst.

Communicatie
De stuurgroep GIA zal de communicatie verzorgen. Op dit moment heeft de programmaleider samen met de ambtelijke werkgroep van de stuurgroep opdracht om te zorgen voor de communicatie.
Deze stuurgroep houdt ook na afloop van het programma geweld hoort nergens thuis het overzicht en de verantwoordelijkheid om geregeld (wanneer er nieuws is) een nieuwsbrief te maken voor alle betrokkenen. De input wordt bij de netwerken opgehaald.

4. De bestuurlijke netwerksamenwerking concentreert zich rond de volgende thema's
We denken aan de volgende thema's omdat deze nu actueel zijn. Dat wil niet zeggen dat de netwerken blijvend aan deze thema's moeten blijven werken, wel zolang als nodig. Er kunnen ook nieuwe thema's opkomen als de praktijk daarom vraagt.

Netwerk: Geweld eerder en beter in beeld en bespreekbaar maken
- Bestuurlijk trekker(s) vanuit gemeenten: .....
- Bestuurlijk trekker(s) vanuit organisatie: .....

Actuele onderwerpen:
a Werken met de meldcode door onderwijs- en jeugdprofessionals (praten over onveiligheid met betrokkenen als speerpunt)
b Werken aan veiligheid in lokale (wijk-)teams (bron: Kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale (wijk) teams; VNG november 2019) en tegelijk de samenwerkingsafspraken van Veilig Thuis en lokale (wijk)teams evalueren en opnieuw bekrachtigen

Netwerk: Geweld stoppen en duurzaam oplossen
- Bestuurlijk trekker(s) vanuit gemeenten: .....
- Bestuurlijk trekker(s) vanuit organisatie: .....

Actuele onderwerpen:
a MDA++ (gefaseerd samenwerken aan veiligheid met gezinnen/huishoudens met ernstige gewelds-problematiek. Speerpunt Interventieteam en huisverboden
b Inzet ervaringsdeskundigen; opgezet vanuit deze actielijn, te verbreden naar preventie en nazorg

Netwerk: specifieke groep / Ouderenmishandeling
Bestuurlijk trekker(s) vanuit gemeenten: .....
Bestuurlijk trekker(s) vanuit organisatie: .....

Actuele onderwerpen:
a Financiële uitbuiting
b Nader te bezien

Netwerk: specifieke groep / Slachtoffers seksueel geweld
Bestuurlijk trekker(s) vanuit gemeenten:
Bestuurlijk trekker(s) vanuit organisatie:

Actuele onderwerpen:
a Ontwikkeling laagdrempelig hulpverleningsaanbod
b Nader te bezien

Opmerking: dit netwerk is niet op 20 november aan de orde gesteld, maar wordt bij akkoord wel meegenomen in verdere uitwerking.

5. Vervolgstappen

Het programmateam Geweld hoort nergens thuis en de regionale ambtelijke werkgroep GIA opdracht geven de volgende stappen te zetten:

a Feedback uit de bijeenkomst van 20 november verwerken in de notitie,
b Bestuurlijke trekkers benoemen vanuit maatschappelijke partners,
c Ondersteuning opzetten: per netwerk ambtenaren en beleids-/kwaliteitsmedewerkers, benoemen die verantwoordelijk worden voor de ondersteuning (tijdsinvestering inschatten),
d Werk/projectbudget vaststellen (t.l.v. regionale middelen voor aanpak huiselijk geweld),
e Opstellen intentieverklaring,
f Voorstel voor netwerkstructuur en intentieverklaring voor besluitvorming voorleggen aan colleges 16 gemeenten en aan de bestuurders van betrokken organisaties,
g De gekozen netwerkstructuur opnemen in het nog op te stellen regionaal beleidskader

Tenslotte

We realiseren ons dat er een ‘zekere ambitie’ spreekt uit deze aanzet voor de vorming van een regionaal bestuurlijk netwerk gericht op versterking van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Maar alle inzet is erop gericht om meer in gezamenlijkheid en in samenwerking geweld in gezinnen en relaties zoveel als mogelijk terug te dringen.
Voor onze professionals in het werkveld en onze ervaringsdeskundigen is bestuurlijke stut en steun van betekenis en een plek waar knelpunten en zorgen geagendeerd kunnen worden is daarbij eveneens belangrijk.

BIJLAGE 3

Samenvatting uitgevoerde acties Regionaal Programma Geweld hoort nergens thuis

In april 2018 is het nationale meerjarenprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' (GHNT) gelanceerd. Een programma gericht op het terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling, het beperken van de schade ervan en het doorbreken van de vicieuze cirkel van geweld, de overdracht van generatie op generatie. Het programma 'Geweld hoort nergens thuis' werkt in opdracht van de ministeries Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Justitie en Veiligheid (JenV) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en richt zich op de fase waarin huiselijk geweld, verwaarlozing en kindermishandeling al plaatsvinden.
Het programma GHNT initieert, verbindt en coördineert landelijke, regionale en lokale initiatieven en brengt synergie aan in de aanpak om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen en duurzaam op te lossen. Het programma kent drie overkoepelende actielijnen:

Ons regionaal actieprogramma Geweld hoort nergens thuis sluit aan op het landelijke programma. Hierin hebben de regiogemeenten de visie, ambities en resultaten geformuleerd voor het signaleren en duurzaam stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling voor de periode 2019 t/m 2021. Dit regionale programma is gestoeld op de belangrijkste internationale verdragen, nationale wettelijke kaders en onderzoek en adviezen van adviesorganen voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook in het regionaal programma werken we vanuit de drie actielijnen van het landelijk programma.
Middels projecten zijn de volgende thema's aangepakt, die in de loop van het jaar 2021 zijn afgerond:

Eerder en beter in beeld

- Werken met de Meldcode, zorgen bespreekbaar maken en praten met kinderen. Hiertoe zijn diverse thema-bijeenkomsten, workshops en trainingsprogramma's georganiseerd en uitgevoerd, onder andere voor aandachtsfunctionarissen bij gemeenten. Deze activiteiten lopen in 2021 nog door.
- Handle with Care, waarbij scholen geïnformeerd worden als er een incident is geweest. Docenten kunnen hier dan rekening mee houden in de benadering van betrokken kinderen/jongeren. Het werkproces hiertoe wordt ingericht

Eerder en beter in beeld

- *Bespreekbaar maken*
- *Werkgevers alerter maken*
- *Zorgen dat professionals met de meldcode werken*
- *Veilig Thuis versterken*
- *Verbeteren feiten-onderzoek*
- *Lokale teams versterken*
- *Forensisch medische expertise versterken*

Stoppen en duurzaam oplossen

- *Multidisciplinair en systeemgericht samenwerken*
- *Traumascreening en passende hulp*
- *Plegeraanpak*
- *Scholen sneller informeren*
- *Opvang en passende ondersteuning voor slachtoffers verbeteren*

Specifieke groepen

- *Slachtoffers seksueel geweld*
- *Slachtoffers loverboys en mensenhandel*
- *Slachtoffers eergerelateerd geweld en huwelijksdwang*
- *Kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties*
- *Complexe scheidingen*
- *Slachtoffers ouderenmishandeling*

- Versterken samen werken aan veiligheid. Lokale (wijk) teams maken een zelfscan met behulp van het Kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale (wijk) teams en gemeenten (VNG 2019) en stellen een verbeterplan op. Tevens worden de samenwerkingsafspraken van het lokale werkveld met Veilig Thuis opnieuw vastgesteld.
- Ieder kind geïnformeerd; dit landelijke project, waar vanuit ons regionale programma aan meegewerkt is, bundelt en maakt initiatieven toegankelijk op het gebied van voorlichting over kinderrechten gerelateerd aan huiselijk geweld en kindermishandeling toegankelijk voor scholen, jeugdgezondheidszorg e.d. phttps://vng.nl/sites/default/files/2021-09/210907-eindversie-gids-ieder-kind-geinformeerd.pdf

Stoppen en duurzaam oplossen

- Versterking en doorontwikkeling van de MDA++ aanpak, waarbij middels zes deelprojecten is ingezet op verbeterde routes (samenwerkingen) voor onder andere het huisverbod (eerder en vaker opleggen), en versterking / verbreding van het Interventieteam. Voor de verschillende deelprojecten zijn worden medio 2021 rapportages opgeleverd. Het betreffen producten die ondersteunend zijn aan de uitvoering: werkprocessen, factsheets, afspraken tussen betrokken partners zijn per deelproject gemaakt.

In de eindrapportage zijn twee aanbevelingen gedaan, die we opvolgen:

a Onderzoek in hoeverre ook centrumgemeenten aan kunnen sluiten bij het Regionaal Netwerk Zorg/Straf Zeeland West Brabant (RNZS) om deze samenwerking ook verder te verstevigen met gemeenten.
b Blijf bestuurlijk betrokken vanuit gemeenten op de ontwikkelingen en uitvoering van het Interventieteam MDA++ en voor het effectiever inzetten van tijdelijk huisverboden zijn per organisatie en gemeenten aanbevelingen gedaan voor verder vervolg.

Onze MDA++ aanpak is landelijk aangemerkt als referentiewerkwijze, in het bijzonder de werkwijze van het Interventieteam. Landelijk loopt er onderzoek (door Verwey-Jonker) naar de effectiviteit van de aanpak. Eerste resultaten worden medio 2021 verwacht; een eindrapportage zal niet voor het einde van 2021 opgeleverd worden.

- Aandacht voor traumascreening, door professionals (behandelaren) te motiveren om zich hier verder in te bekwamen. Hiertoe zijn we aangesloten op het landelijk online platform Drakentemmers.
- Versterken van het werken volgens de gefaseerde ketenaanpak door middel van regionale inspiratiesessies voor gemeenten en ketenpartners.
- De Cirkel is Rond, waarbij ervaringsdeskundigen betrokken worden bij ernstige casuïstiek, is inmiddels de projectfase voorbij; de borging van deze aanpak zal in de loop van 2021 zijn beslag krijgen. Hiertoe wordt de samenwerking van Veilig Thuis en Safegroup verbreed met de maatschappelijk werk organisaties. Het team van De Cirkel is Rond is vanaf 2019 uitgebreid met ervaringsdeskundige voormalig plegers.

Specifieke groepen

- Ondersteunen van gemeenten bij de aanpak van ouderenmishandeling door workshops te organiseren en gemeenten te ondersteunen bij de opzet van een lokaal plan aanpak ouderenmishandeling. Financiële uitbuiting en ontspoorde mantelzorg zijn de meest voorkomende vormen van ouderenmishandeling. Ondersteuning is mogelijk bij de vorming van lokale allianties om financieel misbruik onder ouderen tegen te gaan.
- Het realiseren van laagdrempelige hulp aan slachtoffers van seksueel geweld; volgens een eerdere verkenning is er weinig tot geen eerstelijns hulpaanbod voor slachtoffers van seksueel geweld, terwijl daar wel behoefte aan is; dit is met de komst van het Centrum Seksueel geweld zichtbaar geworden. De maatschappelijke werk organisaties in onze regio werken hierin samen met Blauwe Maan uit Tilburg (biedt hulp na onvrijwillige seks en misbruik). In 2021 wordt het aanbod gerealiseerd en zal tevens nagegaan worden wat nodig is om dit structureel te kunnen bieden.
- Realiseren van een kwaliteitsverbetering in preventie en aanpak van complexe scheidingen. Dit project concentreert zich op het opstellen van een regionale routekaart, programma deskundigheidsbevordering en inzet van ervaringsdeskundigen.

Inrichten bestuurlijke netwerken – themagericht

Behalve het werken langs de drie pijlers is één van de belangrijkste onderdelen van het regionale programma Geweld hoort nergens thuis de realisatie van een bestuurlijk platform. Eind 2020 zijn hiertoe de voorbereidende stappen gezet. We richten in de regio bestuurlijke samenwerkingsnetwerken op rond thema's die we prioriteit geven. Doel van de bestuurlijke samenwerkingsnetwerken is om de integrale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te verbeteren. Verschillende gemeentelijke en maatschappelijk bestuurders sturen op kennis over 'dat-wat-werkt' en op ruimte, vertrouwen en rugdekking

geven aan professionals. De bestuurders laten zich hierbij adviseren door ervaringsdeskundigen van de Cirkel is Rond.

Het inrichten van bestuurlijke netwerken is tevens van belang om praktijk en bestuur dichter bij elkaar te brengen. Met de uitvoering van dit regionale programma constateren we dat het belangrijk is om structureel aandacht te hebben voor de verschillende onderdelen in de aanpak. Samenwerkingsafspraken worden vergeten of niet tijdig geactualiseerd en werkers op de werkvloer worden onvoldoende gesteund en escaleren daardoor niet (meer) als ze tegen knelpunten in de praktijk aanlopen. We hebben dit ervaren bij de MDA++ projecten (het huisverbod en het Interventieteam) en bij het project 'versterken samen werken aan veiligheid', voor wat betreft de samenwerkingsafspraken van Veilig Thuis met lokale (wijk) teams. Tevens constateren we dat de werkdruk over de gehele linie de afgelopen jaren sterk is toegenomen en de problematiek ernstiger en complexer is. Tegelijkertijd volgen ontwikkelingen zich in hoog tempo op de afgelopen jaren en nog steeds, waardoor de werkdruk onverminderd hoog is.

Het aansluiten van deze bestuurlijke netwerken bij de praktijk van alle dag is daarom belangrijk, gezien deze ervaringen.

Medio 2021 zijn de eerste bijeenkomsten georganiseerd. Gestart is met drie bestuurlijke netwerken rond de thema's:

- eerder en beter in beeld,
- MDA++,
- aanpak ouderenmishandeling.

Voor een vierde thema 'aanpak seksueel geweld' zal ook een bestuurlijk netwerk worden gevormd. Dit pakken we op via het 'samenwerkingsverband seksueel geweld' wat op werkersniveau al bestaat.

Het waarom, de opzet, doel en taken van dit netwerk is uitgeschreven in de notitie 'Naar een regionaal bestuurlijk samenwerkingsnetwerk', (zie bijlage 2).

2022
2025

WEST-BRABANT
REGIONAAL BELEIDSKADER

Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt crisiszorg